

پاسخنامه

دوازدهم انسانی

۲۶ خرداد ماه ۱۴۰۲

(جامع ۱)

بنیاد علمی آموزشی قلم چی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلم چی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلم چی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

پدید آورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام طراحان	نام درس
محمد بحیرایی، ابوالفضل بهاری، آروین حسینی، محمد حمیدی، امیر زراندوز، علی شهبازی، علیرضا عبدی، سعید عزیزخانی، احسان غنی‌زاده، فرشید کریمی، امیر محمودیان	ریاضی
سید علیرضا احمدی، محسن اصغری، محمدمبین داداش‌قام، سیدعلیرضا علویان، سجاد غلام‌پور سیوکی، فرهاد فروزان‌کیا، مجتبی فرهادی، یاسین مهدیان، هومن نمازی، سید محمد هاشمی، شیوا نظری	زبان و ادبیات فارسی
ریحانه امینی، آریتا بیدقی، زینب آذری، فاطمه صفری	علوم اجتماعی
حمیدرضا توکلی، مهدی جاهدی، مهسا عفتی، فرهاد علی‌نژاد	روان‌شناسی
محمود بادبرین، ولی برجی، بهروز حیدریکی، حمیدرضا قائدامینی، مرتضی کاظم شیرودی، سیدمحمدعلی مرتضوی، سیده محیا مؤمنی، پیروز و جان	زبان عربی
زهره دامیار، فاطمه سخایی، جواد میربلوکی	تاریخ و جغرافیا
حسین آخوندی راهنماچی، سبا جعفرزاده صابری، نیما جواهری، حسن صدری، فرهاد قاسمی‌نژاد، علیرضا نصیری	فلسفه و منطق
نسرتین جعفری، سارا شریفی، مهدی ضیائی	اقتصاد

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستار	مستندسازی
ریاضی	محمد بحیرایی	محمد بحیرایی	ایمان چینی‌فروشان، مهدی ملارمضانی، آروین حسینی	الهه شهبازی
زبان و ادبیات فارسی	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	یاسین مهدیان	فریبا رئوفی
علوم اجتماعی	آریتا بیدقی	فاطمه صفری	کوثر شاه‌حسینی	زهره قموشی
روان‌شناسی	مهسا عفتی	مهسا عفتی	فرهاد علی‌نژاد	
زبان عربی	نوید امساکی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	لیلا ایزدی
تاریخ	جواد میربلوکی	جواد میربلوکی	زهره دامیار	فاطمه فوقانی
جغرافیا	زهره دامیار	زهره دامیار	سیدعلیرضا علویان	
فلسفه و منطق	سبا جعفرزاده صابری	نیما جواهری	فرهاد علی‌نژاد	زهره قموشی
اقتصاد	مهدی ضیایی	سارا شریفی	فاطمه صفری	

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	زهره دامیار
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: زهره قموشی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

ریاضی

۱- گزینه «۲»

(امسان غنی زاده)

ابتدا به کمک جمع ریشه‌ها، هر یک از ریشه‌های α و β را می‌یابیم:

$$\begin{cases} \alpha + 4\beta = 3 \\ \alpha + \beta = \frac{-b}{a} = 2 \end{cases} \xrightarrow{\times(-1)} \begin{cases} \alpha + 4\beta = 3 \\ -\alpha - \beta = -2 \end{cases}$$

$$\Rightarrow 3\beta = 1 \Rightarrow \beta = \frac{1}{3}, \alpha = \frac{5}{3}$$

$$\Rightarrow \alpha\beta = \frac{c}{a} = k = \frac{5}{3} \times \frac{1}{3} = \frac{5}{9}$$

$$\Rightarrow k\alpha^2\beta + k\beta^2\alpha = k\alpha\beta(\alpha + \beta) \xrightarrow{k=\frac{5}{9}} \frac{5}{9} \times \frac{5}{9} \times 2 = \frac{50}{81}$$

(ریاضی و آمار (۱)، معادله درجه دوم، صفحه‌های ۲۷ تا ۳۲)

۲- گزینه «۱»

(ابوالفضل بویاری)

اگر شخص A به تنهایی کار کند، کار در x روز تمام می‌شود. پس شخص

A در یک روز $\frac{1}{x}$ کار را انجام می‌دهد و شخص B به تنهایی در یک روز

$\frac{1}{x+10}$ کار را انجام می‌دهد. حال اگر هر دو با هم کار کنند در یک روز

$\frac{1}{x-8}$ کار را انجام می‌دهند. در نتیجه داریم:

$$\frac{1}{x} + \frac{1}{x+10} = \frac{1}{x-8} \Rightarrow \frac{2x+10}{x^2+10x} = \frac{1}{x-8}$$

$$\Rightarrow (2x+10)(x-8) = x^2+10x$$

$$\Rightarrow 2x^2 - 16x + 10x - 80 = x^2 + 10x$$

$$\Rightarrow x^2 - 16x - 80 = 0 \Rightarrow (x-20)(x+4) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x=20 \checkmark \\ x=-4 \times \end{cases}$$

تعداد روزها نمی‌تواند منفی باشد، پس $x = -4$ غیرقابل قبول است.

روز $x+10 = 20+10 = 30 \Rightarrow$ شخص B

(ریاضی و آمار (۱)، معادله درجه دوم، صفحه‌های ۳۳ تا ۳۸)

۳- گزینه «۳»

(آروین حسینی)

ضابطه تابع خطی به صورت $y = mx + h$ است، بنابراین باید ضریب x^2 صفر باشد:

$$2a^2 - a - 6 = 0 \Rightarrow \Delta = (-1)^2 - 4(2)(-6) = 49$$

$$\Rightarrow a = \frac{1 \pm \sqrt{49}}{2(2)} = \begin{cases} a = \frac{1+7}{4} = 2 \\ a = \frac{1-7}{4} = -\frac{6}{4} = -\frac{3}{2} \end{cases}$$

شیب تابع خطی باید منفی باشد، پس $a = -\frac{3}{2}$ قابل قبول است، از طرفی

تابع خطی باید از نقطه $(-2, 3)$ عبور کند، پس داریم:

$$3a < 0 \Rightarrow a < 0 \Rightarrow a = -\frac{3}{2}$$

$$f(x) = 3\left(-\frac{3}{2}\right)x + b \Rightarrow f(x) = -\frac{9}{2}x + b$$

$$\frac{(-2, 3)}{\rightarrow 3 = -\frac{9}{2}(-2) + b \Rightarrow b = 3 - 9 = -6}$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۵۷ تا ۶۱)

۴- گزینه «۳»

(امیر محمودیان)

ابتدا باید ضابطه سهمی را به دست آوریم.

روش (۱): می‌توان با دانستن محل برخورد با محور y ها، سهمی را به

صورت $y = ax^2 + bx - 16$ نوشت و سپس ۲ نقطه دیگر (محل برخورد

با محور x ها) را در سهمی جایگذاری کرد:

$$\begin{cases} (2, 0) \Rightarrow 4a + 2b - 16 = 0 \\ (-4, 0) \Rightarrow 16a - 4b - 16 = 0 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} 2a + b = 8 \\ 4a - b = 4 \end{cases}$$

$$\xrightarrow{\text{حل دستگاه}} \begin{cases} a = 2 \\ b = 4 \end{cases} \Rightarrow y = 2x^2 + 4x - 16$$

روش (۲): با دانستن ۲ محل برخورد تابع سهمی با محور x ها (ریشه‌ها)،

ضابطه سهمی به صورت زیر خواهد بود:

$$y = a(x+4)(x-2) \xrightarrow{(0, -16)} -16 = a(0+4)(0-2) \Rightarrow a = 2$$

$$\Rightarrow y = 2(x+4)(x-2) = 2(x^2 + 2x - 8) = 2x^2 + 4x - 16$$

حال محل تقاطع سهمی و $f(x)$ را به دست می‌آوریم:

طول محل تقاطع، ریشه‌های معادله زیر است:

$$2x^2 + 4x - 16 = 3x - 6 \Rightarrow 2x^2 + x - 10 = 0$$

از آنجا که مجموع طول نقاط تقاطع خواسته شده و $\Delta > 0$ است، از رابطه

مجموع ریشه‌ها یعنی $S = -\frac{b}{a}$ استفاده می‌کنیم:

$$S = -\frac{b}{a} = -\frac{1}{2}$$

(ریاضی و آمار (۱)، تابع، صفحه‌های ۶۲ تا ۷۲)

۵- گزینه «۲»

(فخرشیر کریمی)

طبق کتاب درسی، پرسشنامه مرسوم‌ترین ابزار گرفتن اطلاعات از مردم

است و در دادگان‌ها همیشه اطلاعات ثبتی در اختیار آمارگیر قرار نمی‌گیرد.

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۷۲ تا ۸۴)

۶- گزینه «۳»

(فخرشیر کریمی)

در ابتدا باید واریانس داده‌های c، b و a را به دست آوریم. با کم کردن

یک واحد از داده‌های $5c+1$ و $5b+1$ و $5a+1$ واریانس تغییری

نمی‌کند؛ پس واریانس $5c$ و $5b$ و $5a$ برابر 500 است.

$p \wedge q$	$p \Rightarrow r$	B	
		$(p \wedge q) \Rightarrow (p \Rightarrow r)$	$A \Rightarrow B$
د	د	د	د
د	ن	ن	د
ن	د	د	د
ن	ن	د	د
ن	د	د	د
ن	د	د	د
ن	د	د	د
ن	د	د	د

گزاره داده شده در ۸ حالت درست و در صفر حالت نادرست است:

$$\begin{cases} m = 8 \\ n = 0 \end{cases} \Rightarrow m \times n = 0$$

(ریاضی و آمار (۲)، آشنایی با منطق و استدلال ریاضی، صفحه‌های ۱۱ تا ۱۱)

(معمد بپیرایی)

۹- گزینه ۲»

در گزینه ۲» با مثال $a = -5$ و $b = 2$ داریم:

$$a < b \Rightarrow |a| > |b|$$

بنابراین استدلال گزینه ۲» نادرست است.

در گزینه ۱» استدلال همواره درست است. هم‌چنین در گزینه‌های «۳» و «۴» مخرج‌ها را می‌توان ساده کرد و جهت نامساوی تغییر نمی‌کند (چون مخرج‌ها مثبت هستند) و می‌توان از طرفین عددی را کم کرد یا به آن اضافه کرد هم‌چنین در گزینه «۴» می‌توان از $a^3 < b^3$ نتیجه گرفت $a < b$ است.

(ریاضی و آمار (۲)، آشنایی با منطق و استدلال ریاضی، صفحه‌های ۱۵ تا ۱۷)

(امیر زائرانوز)

۱۰- گزینه ۴»

$$x = -\frac{2}{3} \rightarrow A = \left| \frac{3}{2} \left(-\frac{2}{3} \right) - 1 \right| + \text{sign} \left(-\frac{2}{3} \right) + \left| -\frac{2}{3} + \frac{1}{2} \right|$$

$$= |-1-1| + (-1) + \left| \frac{-4+3}{6} \right| = 2-1-1 = 0$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه‌های ۲۷ تا ۳۴)

(معمد بپیرایی)

۱۱- گزینه ۱»

با توجه به آن که $D_f = \{-2, -1, 2, 3\}$ مقادیر زیر را حساب می‌کنیم:

$g(-2) = -4$, $g(-1) = -3$, $g(2) = 5$, $g(3) = 7$ برای چهار عضو بالا حاصل $g-1$ هیچ‌گاه صفر نمی‌شود، بنابراین:

$$D_{\frac{f+g}{g-1}} = \{-2, -1, 2, 3\}$$

$$\Rightarrow \frac{f+g}{g-1} = \left\{ \left(-2, \frac{-1}{-5} \right), \left(-1, \frac{1}{-4} \right), \left(2, \frac{5}{2} \right), \left(3, \frac{7}{6} \right) \right\}$$

$$\text{برد حاصل ضرب اعضای برد} = \frac{1}{5} \times \left(-\frac{1}{4} \right) \times \frac{5}{2} \times \frac{7}{6} = -\frac{1}{96} = -\frac{5}{48}$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه‌های ۳۵ تا ۵۴)

اگر داده‌ها را بر ۵ تقسیم کنیم واریانس بر ۲۵ تقسیم می‌شود؛ پس واریانس a و b برابر $\frac{500}{25} = 20$ می‌شود. و در آخر، اگر داده‌ها را در $\frac{3}{2}$ ضرب کنیم واریانس در $\frac{9}{4}$ ضرب می‌شود؛ پس واریانس خواسته شده برابر است با:

$$\frac{9}{4} \times 20 = 45$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۱۹ تا ۹۸)

۷- گزینه ۳»

(آروین حسینی)

اگر تعداد متغیرها را افزایش دهیم، زاویه بین هر دو محور متوالی کاهش می‌یابد. اگر تعداد متغیرها در حالت اول n باشد، زاویه بین هر دو شعاع متوالی برابر $\alpha_1 = \frac{360}{n}$ می‌شود، با اضافه کردن ۵ متغیر به متغیرها زاویه

بین هر دو شعاع متوالی برابر $\alpha_2 = \frac{360}{n+5}$ خواهد بود.

حال داریم:

$$\alpha_1 - \alpha_2 = 12^\circ \Rightarrow \frac{360^\circ}{n} - \frac{360^\circ}{n+5} = 12$$

$$\xrightarrow{\text{از } 360^\circ \text{ فاکتور می‌گیریم}} \rightarrow 360^\circ \left(\frac{1}{n} - \frac{1}{n+5} \right) = 12$$

$$\Rightarrow 360 \left(\frac{n+5-n}{n(n+5)} \right) = 12$$

$$\Rightarrow \frac{360 \times 5}{n(n+5)} = 12$$

$$\Rightarrow n(n+5) = 150 \Rightarrow n(n+5) = 10 \times 15 \Rightarrow n = 10$$

بنابراین تعداد داده‌های اولیه $n = 10$ می‌باشد و تعداد داده‌های ثانویه $n + 5 = 10 + 5 = 15$ می‌باشد، پس گزینه ۳» صحیح است.

(ریاضی و آمار (۱)، نمایش داده‌ها، صفحه‌های ۱۱۳ تا ۱۱۷)

(سعید عزیزقانی)

۸- گزینه ۱»

با توجه به هم‌ارزی $\sim p \vee q \equiv p \Rightarrow q$ گزاره داده شده را به صورت زیر تبدیل می‌کنیم:

$$\sim ((p \Leftrightarrow q) \wedge (q \Rightarrow r)) \vee ((p \wedge q) \Rightarrow (p \Rightarrow r))$$

$$\equiv ((p \Leftrightarrow q) \wedge (q \Rightarrow r)) \Rightarrow ((p \wedge q) \Rightarrow (p \Rightarrow r))$$

جدول ارزش‌گذاری گزاره داده شده را رسم می‌کنیم:

p	q	r	$p \Leftrightarrow q$	$q \Rightarrow r$	A
					$(p \Leftrightarrow q) \wedge (q \Rightarrow r)$
د	د	د	د	د	د
د	د	ن	د	ن	ن
د	ن	د	ن	د	ن
د	ن	ن	ن	د	ن
ن	د	د	ن	د	ن
ن	د	ن	ن	ن	ن
ن	ن	د	د	د	د
ن	ن	ن	د	د	د

۱۲- گزینه «۴»

(علیرضا عبیدی)

تعداد شغل‌های جدید ایجاد شده $x =$

$$\frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100 = \frac{2000-x}{12000} \times 100 = 5$$

$$\Rightarrow 600 = 2000 - x \Rightarrow x = 1400$$

(ریاضی و آمار، (۲)، آمار، صفحه‌های ۶۰ و ۶۱)

۱۳- گزینه «۳»

(علیرضا عبیدی)

ترتیب داده‌ها $\rightarrow 1/5, 1/5, 1/7, 2/1, 3/5, 3/6, 3/9, 4/5, 5/2$
میانگین

$$\text{خط فقر اولیه} = \frac{3/5}{2} = 1/75$$

$$\frac{20}{100} \times 1/75 = 0/25 = 25 \text{ میلیون تومان}$$

افزایش خط فقر با ۱۰۰٪ افزایش ۲۰٪ حقوق

(ریاضی و آمار، (۲)، آمار، صفحه‌های ۵۶ و ۶۱)

۱۴- گزینه «۳»

(علی شعربی)

تعداد کل حالات پرتاب سه تاس برابر است با:

$$n(S) = 6^3$$

متمم پیشامد «حداقل ۱ تاس مضرب ۳ باشد»، پیشامد «هر سه تاس مضرب ۳ نباشند» است.

تعداد اعضای A' را حساب می‌کنیم:

$$n(A') = 4 \times 4 \times 4 = 4^3$$

پس:

$$P(A') = \frac{n(A')}{n(S)} = \frac{4^3}{6^3} = \left(\frac{4}{6}\right)^3 = \left(\frac{2}{3}\right)^3 = \frac{8}{27}$$

در نتیجه:

$$P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{8}{27} = \frac{19}{27}$$

(ریاضی و آمار، (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۴ تا ۲۷)

۱۵- گزینه «۳»

(مهمرب بفرایی)

$$\binom{n}{2} = \frac{n!}{(n-2)! \times 2!}$$

$$\Rightarrow \frac{n(n-1)}{2} = 10 \Rightarrow n(n-1) = 20 = 5 \times 4 \Rightarrow n = 5$$

مجموعه $3-2$ عضوی در واقع $7 = 3 - 2 \times 5$ عضو دارد. بنابراین تعداد زیرمجموعه‌های 3 عضوی آن برابر است با:

$$\binom{7}{3} = \frac{7!}{(7-3)! \times 3!} = \frac{7 \times 6 \times 5 \times 4!}{4! \times 3 \times 2 \times 1} = 35$$

(ریاضی و آمار، (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۸ تا ۱۱)

۱۶- گزینه «۳»

(امیر محمودیان)

ارتباط بین جمله سوم و ششم بیان شده است. پس اگر $a_3 = x$ باشد داریم:

$$n = 3 \Rightarrow a_3 = 2a_2 - 4 \xrightarrow{a_2 = x} a_3 = 2x - 4$$

$$n = 4 \Rightarrow a_4 = 2a_3 - 4 \xrightarrow{a_3 = 2x - 4}$$

$$a_4 = 2(2x - 4) - 4 = 4x - 12$$

$$n = 5 \Rightarrow a_5 = 2a_4 - 4 \xrightarrow{a_4 = 4x - 12}$$

$$a_5 = 2(4x - 12) - 4 = 8x - 28$$

حال طبق اطلاعات مسئله، معادله زیر را تشکیل می‌دهیم:

$$a_6 = a_3 + 28 \Rightarrow 8x - 28 = x + 28 \Rightarrow 7x = 56 \Rightarrow x = 8$$

حال دو جمله اول را با داشتن $a_3 = 8$ به دست می‌آوریم.

$$n = 1 \Rightarrow a_1 = 2a_1 - 4$$

$$n = 2 \Rightarrow a_2 = 2a_2 - 4 \xrightarrow{a_2 = 8}$$

$$8 = 2a_2 - 4 \Rightarrow 2a_2 = 12 \Rightarrow a_2 = 6$$

$$\Rightarrow a_2 = 2a_1 - 4 \Rightarrow 6 = 2a_1 - 4 \Rightarrow 2a_1 = 10 \Rightarrow a_1 = 5$$

$$a_1 + a_2 = 5 + 6 = 11$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۵۳ تا ۶۰)

۱۷- گزینه «۴»

(فرشید کریمی)

ابتدا اطلاعات داده شده در صورت سؤال را می‌نویسیم:

$$a_7 = 4a_3$$

جملات را باز می‌کنیم:

$$a_1 + 6d = 4(a_1 + 2d) \Rightarrow a_1 + 6d = 4a_1 + 8d$$

$$\Rightarrow 3a_1 = -2d \Rightarrow a_1 = -\frac{2}{3}d$$

در خواسته سؤال در کسر $\frac{d}{a_1 + d}$ به جای $a_1 = -\frac{2}{3}d$ را قرار می‌دهیم:

$$\frac{d}{-\frac{2}{3}d + d} = \frac{d}{\frac{1}{3}d} = \frac{3d}{d} = 3$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای قطعی، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲)

۱۸- گزینه «۲»

(آروین حسینی)

جمله ششم، ۷۲ واحد بیشتر از جمله پنجم است، پس:

$$a_6 - a_5 = 72 \Rightarrow a_1 r^5 - a_1 r^4 = 72$$

$$\xrightarrow{\text{فاکتوراز}} a_1 r^4 (r - 1) = 72 \quad (1)$$

جمله چهارم، ۸ واحد بیشتر از جمله سوم است، پس:

$$a_4 - a_3 = 8 \Rightarrow a_1 r^3 - a_1 r^2 = 8$$

$$\xrightarrow{\text{فاکتوراز}} a_1 r^2 (r - 1) = 8 \quad (2)$$

حال طرفین دو معادله (۱) و (۲) را بر هم تقسیم می‌کنیم:

$$\frac{a_1 r^4 (r-1)}{a_1 r^2 (r-1)} = \frac{72}{8} \Rightarrow r^2 = 9 \Rightarrow r = \pm 3$$

طبق صورت سؤال، جملات دنباله مثبت هستند، پس باید $r > 0$ باشد و فقط $r = 3$ قابل قبول است.

با جایگذاری $r = 3$ در معادله دوم مقدار a_1 را به دست می‌آوریم:

$$a_1 r^2 (r-1) = 8 \xrightarrow{r=3} a_1 \times 9(3-1) = 8 \Rightarrow a_1 = \frac{8}{18} = \frac{4}{9}$$

حال با استفاده از $a_1 = \frac{4}{9}$ و $r = 3$ مقدار جمله سوم را تعیین می‌کنیم:

$$a_3 = a_1 \times r^2 = \frac{4}{9} \times (3)^2 = \frac{4}{9} \times 9 = 4$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۲ تا ۸۴)

۱۹- گزینه «۲»

(ابوالفضل بواری)

$$\sqrt[5]{128} \times \sqrt[5]{8} = \sqrt[5]{1024} = \sqrt[5]{2^{10}} = 2^2 = 4$$

$$\frac{1}{2} \sqrt{392} = \frac{1}{2} \sqrt{196 \times 2} = \frac{1}{2} \sqrt{14^2 \times 2} = \frac{14}{2} \sqrt{2} = 7\sqrt{2}$$

$$4 - 7\sqrt{2} - 4 + 7\sqrt{2} = 0$$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۸۶ تا ۹۴)

۲۰- گزینه «۳»

(مهمر همیری)

در مقایسه رشد تابع‌های نمایی داریم؛ برای x های مثبت ($y = a^x$) هر چه پایه بزرگتر باشد، نمودار تابع بالاتر قرار می‌گیرد و برای x های منفی کاملاً برعکس است.

به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

گزینه «۱»: $a > b \Rightarrow a - b > 0$

گزینه «۲»: $d > c \Rightarrow d - c > 0$

گزینه «۳»: $d < a \Rightarrow d - a < 0$

گزینه «۴»: $b > c \Rightarrow b - c > 0$

(ریاضی و آمار، (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۹۷ تا ۱۰۲)

زبان و ادبیات فارسی

۲۱- گزینه «۴»

(شیوا نظری)

تشریح موارد نادرست:

(ب) در این دوره، بسیاری از اصطلاحات علمی، ادبی، دینی و سیاسی جدید، از راه ترجمه متون عربی به فارسی، وارد فارسی دری می‌شود.

(د) اصل کتاب «تفسیر طبری» به دست محمد بن جریر طبری به عربی نوشته شده است و ترجمه آن به‌عهده جمعی از دانشمندان آن زمان بوده است.

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۴۲ تا ۴۴)

۲۲- گزینه «۲»

(میهتی فراهی)

موارد «الف» و «د» نادرست است:

«الف»: گروهی از شاعران بازگشت به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند.

«د»: در شعر ایرج‌میرزا اگرچه اندیشه‌های نوگرایانه وجود دارد، ولی جایگاه خانوادگی و تفکرات شخصی او، مانع از آن می‌شود که در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار گیرد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۱۷، ۲۰، ۷۲ و ۷۳)

۲۳- گزینه «۲»

(شیوا نظری)

در این گزینه، پدیدآورندگان تمامی آثار صحیح هستند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «احسن‌التواریخ» اثر حسن‌بیگ روملو است.

گزینه «۳»: «عباس‌نامه» اثر وحید قزوینی است.

گزینه «۴»: «تحفة‌الاحرار» اثر جامی است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۱۳ تا ۱۹، ۸۳ و ۸۴)

۲۴- گزینه «۴»

(شیوا نظری)

(الف) ویژگی‌های مذکور در این عبارت، مشخصاً مربوط به «افسانه» سروده نیما یوشیج است.

(ب) «مدیر مدرسه» و «زیارت» از آثار جلال آل‌احمد هستند، نه سیمین دانشور.

(ج) شاعران دوره بیداری، تخیلات سراینده‌گان پیشین را در نظر داشتند و گاهی نوآوری‌هایی در شعر این دوره دیده می‌شود که نمونه‌های آن را می‌توان در اشعار میرزاده عشقی یافت.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۴۳، ۷۱، ۷۴ و ۷۷)

۲۵- گزینه «۴»

(فراه فرزان‌کیا)

(الف) کاربرد ردیف طولانی و خوش‌آهنگ در این بیت (می‌شود پیدا) از ویژگی‌های ادبی سبک هندی است.

(ب) پرهیز از زهد ربایی از درون‌مایه‌های اصلی سبک عراقی است. ضمناً اگر به تاریخ ادبیات مسلط باشید، خواجهی کرمانی از شاعران سبک عراقی است و در این بیت، تخلص خود را آورده است.

(ج) بی‌توجهی به کاربرد زبان و بی‌دقتی در کاربرد فعل‌ها و جمله‌ها از ویژگی‌های زبانی سبک هندی است. در این بیت طرزى افشار ترکیب فعلی «زعفران می‌آرد» به‌صورت «می‌زعفران آرد» آمده است و ترکیب «نمی‌رویی» به معنای «روی نمی‌آوری» دیده می‌شود.

(د) در این بیت انوری (از شاعران سبک عراقی) از گرفتاری به غم یار تا لحظه مرگ می‌گوید. مقام متعالی معشوق و غم‌گرایی از خصیصه‌های فکری سبک عراقی‌اند.

(ه) استفاده زیاد از آرایه اسلوب معادله از ویژگی‌های ادبی سبک هندی است.

(علوم و فنون ادبی (۲)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۳۷، ۳۸ و ۸۱ تا ۸۳)

۲۶- گزینه «۲»

(مهمی فرهاری)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ویژگی زبانی شعر سبک خراسانی (و البته نثر دوره سامانی) - ویژگی نثر دوره سامانی

گزینه «۳»: ویژگی نثر دوره غزنوی و سلجوقی - ویژگی نثر دوره سامانی

گزینه «۴»: ویژگی نثر دوره سامانی - ویژگی نثر دوره دوم (عراقی) (علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۶۲، ۶۴، ۶۵ و ۸۵)

۲۷- گزینه «۲»

(مهمرامین (ادراش‌فام)

آشنایی‌زدایی زبانی و روی آوردن به ترکیب‌های بدیع و بی‌سابقه یکی از مشخصه‌های شعر دوره انقلاب است که در نتیجه روی آوردن به مفاهیم انتزاعی حاصل شده است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه ۹۹)

۲۸- گزینه «۳»

(مهمرامین (ادراش‌فام)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «شرفنامه بدلیسی» در زمره آثار ساده است و تنها دیباچه آن مصنوع است. «رشحات عین‌الحیات» نیز از آثار ساده این دوره محسوب می‌شود. «عیار دانش» هم تنها دیباچه‌ای به نثر مصنوع دارد.

گزینه «۲»: فقط دیباچه «عیار دانش» به نثر مصنوع نوشته شده است؛ نه کل کتاب.

گزینه «۴»: «جامع‌التواریخ» اثر رشیدالدین فضل‌الله همدانی و مربوط به سبک عراقی است، نه هندی.

(علوم و فنون ادبی (۲)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۸۵، ۸۳ و ۸۴)

۲۹- گزینه «۴»

(مهمی فرهاری)

در متن صورت سؤال، هیچ فعلی حذف نشده است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: متن دارای جملات طولانی است و برخی مصدرها مانند «بردن به آسمان‌ها و بر منبر کردن و گرد آسمان‌ها گردانیدن ...» از اجزای یک جمله هستند.

گزینه «۲»: «انس» به معنای «همنشینی و دوستی و همدمی» با «وحشت» به معنای «تنهایی» تضاد می‌سازند. «آتش اشتیاق» هم اضافه تشبیهی است.

گزینه «۳»: نویسنده متن (نجم دایه) از تمثیل مشغول کردن کودکان با سرگرمی‌های مختلف بهره گرفته است تا وضعیت انسان را در مواجهه‌اش با حضرت حق توضیح دهد.

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۱۶ تا ۱۸)

۳۰- گزینه «۳»

(هومن نمازی)

«پری‌رو» تشبیه درون‌واژه‌ای است. / «مردم» اول مردمک چشم و «مردم» مصراع دوم به معنی افراد و انسان‌ها، جناس تام آفریده است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تشبیهات: چون نای و تشبیه نصیحت به باد

گزینه «۲»: جناس میان «رای» و «راز»؛ اما «فروغ رای» اضافه استعاری است. («فروغ» یعنی نور و «رای» یعنی باور)

گزینه «۴»: «در اندیشه»: اضافه استعاری / «قلم وهم»: اضافه تشبیهی / جناس ندارد.

(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع، ترکیبی)

۳۱- گزینه «۲»

(سیدعلیرشا احمدی)

بیت «الف»: تشبیه: تنزل، مانند معراج است.

بیت «ب»: استعاره: «این باغ» استعاره از جهان

بیت «ج»: استعاره: «بحر» استعاره مصرحه از خاموشی و سکوت (مجاز به علاقه شباقت)

بیت «د»: لف‌ها: زلف و زنج (چانه) / نشرها: چاه و دام

(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع، ترکیبی)

۳۲- گزینه «۱»

(یاسین مهریان)

ایهام: «سودا»: ۱- هوس، ۲- سیاه؛ هم‌چنین می‌توان ایهام تناسب را در واژه «سودا» برقرار دانست: ۱- هوس، ۲- یکی از خلط‌های چهارگانه (خون - صفرا - سودا - بلغم) که در این معنا، پذیرفتنی نیست؛ اما با واژه «خون» که یکی دیگر از خلط‌های چهارگانه است، تناسب دارد.

استعاره: این که خون مشک به جوش بیاید و هم‌چنین، این که مشک، هوس و آرزو داشته باشد، استعاره مکنیه و تشخیص است.

تشبیه: تشبیه تفضیلی و مضمّر «موی یار» به «مشک»

حسن تعلیل: مشک (نافه آهو)، خونی است که در بدن آهو به‌وجود می‌آید و بسیار خوش‌بو است. شاعر برای فرآیند تشکیل مشک، دلیل ادبی و غیرواقعی (این که در مقابل بوی خوب موی معشوق، جگرش خون شده) بیان کرده است.

(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع، ترکیبی)

۳۳- گزینه «۴»

(یاسین مهریان)

بیت «ب»: ایهام: «عزیز»: ۱- عزیز مصر، ۲- فرد گرمی (که همان حضرت یوسف مدنظر است).

بیت «د»: لف و نشر: لف‌ها: لطف و قهر؛ نشرها: باغ بهشت و آتش دوزخ ← لف و نشر مرتب

بیت «ج»: تلمیح: اشاره به ماجرای وامق و عذرا

بیت «الف»: «شام و صبح» مجاز از همیشه و همه اوقات

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، بیان و بدیع، ترکیبی)

۳۴- گزینه «۱»

(مسن اصغری)

حسن تعلیل: شاعر برای درپوش پنبه‌ای مینا (شیشه) که در بالای شیشه قرار گرفته است، دلیل شاعرانه ذکر کرده است.

در این بیت جناس همسان به‌کار نرفته است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: اسلوب معادله: مصراع دوم مصداق و معادلی برای مفهوم مصراع اول است. / استعاره: «غبار» استعاره از غم و اندوه

گزینه «۳»: مجاز: «آفاق» مجاز از جهان / جناس: «بیش» و «پیش»

گزینه «۴»: تشبیه: «همچو گل» و «خانه دل» / تضاد: گشایش و بستگی (علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، بیان و بریع، ترکیبی)

۳۵- گزینه «۳»

(سیدعلیرضا علویان)

سهراب سپهری در این شعر از چهار تشبیه استفاده کرده است:

«ثانیه‌هایی شبیه راز تولد»: تشبیه گسترده ثانیه به راز تولد

«در ارتفاع خیس ملاقات»: تشبیه فشرده اضافی ملاقات به ارتفاع

«صومعه نور»: تشبیه فشرده اضافی نور به صومعه

«حادثه از جنس ترس بود»: تشبیه گسترده حادثه به ترس (حادثه چون ترس بود)

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان، صفحه‌های ۲۶ تا ۳۰)

۳۶- گزینه «۱»

(سیدعلیرضا احمدی)

پارادوکس، «بی‌گناهی کم گناهی نیست» ← بی‌گناهی، گناه بزرگی است. / بیت فاقد حسن تعلیل است؛ چرا که دلیل ارائه‌شده (پاکدامنی یوسف) واقعی است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: استعاره: «گل» ← معشوق و «زاغ» ← اغیار (رقیب عشقی) / ایهام تناسب: واژه «باز» در معنای گشوده به کار رفته است و معنای انحرافی آن (پرنده شکاری) با بلبل و زاغ تناسب دارد.

گزینه «۳»: تضاد: دو تصویر «سپرافکنند» و «حمله آوردن» با یکدیگر تضاد دارند. / تشخیص: «سپر انداختن عقل» و «حمله آوردن عشق»

گزینه «۴»: تشبیه لب به لاله و رخسار به گلنار / تناسب: لاله و گلنار، لب و رخسار (گلنار: گل درخت انار)

(علوم و فنون ادبی (۲) و (۳)، بیان و بریع، ترکیبی)

۳۷- گزینه «۱»

(سیدعلیرضا احمدی)

الف) حس آمیزی: شکرخنده / ب) لف و نشر: رخ و روز، زلف و شب، لب و شهد و در نهایت چشم و سم به هم مربوط هستند. / ج) حسن تعلیل:

آوردن دلیل دروغین برای تفاهم عاشق و معشوق (معنای بیت: از آن جایی که موهبت تیره و پریشان است (علت شاعرانه و دروغین) تو تنها کسی هستی که حال من پریشان و سیه‌روز را می‌فهمی!) / د) سجع: واژه‌های «خوردم»، «بُردم» و «مُردم» در پایان نیم‌مصراع نخست، دوم و سوم در حروف پایانی مشترک‌اند و سجع می‌سازند. / ه) پارادوکس: بیننده، چشم‌دوخته است و گوینده، گنگ‌زبان است. این تصویر، متناقض‌نما است و در آن نمایشی از دو تصویر متناقض به چشم می‌خورد.

(علوم و فنون ادبی، بیان و بریع، ترکیبی)

۳۸- گزینه «۱»

(سیدعلیرضا احمدی)

قاعده قافیه در صورتی از قاعده «۲» پیروی می‌کند که پس از مصوت در حروف اصلی قافیه، یک یا دو صامت بیاید. در بیت گزینه «۱»، کلمات «گرو» و «هرو» در حروف «و» مشترک‌اند و تلفظ دقیق و درست آن‌ها، این را تأیید می‌کند. بنابراین قافیه در این بیت براساس قاعده «۲» است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: مصوت بلند «او» اساس قافیه است. (قاعده «۱»)

گزینه «۳»: صامت «ی» الحاقی و مصوت بلند «او» اساس قافیه است. (قاعده «۱»)

گزینه «۴»: حروف «یی» الحاقی و مصوت بلند «ا» اساس قافیه است. (قاعده «۱»)

توضیح نکات درسی:

در فعل‌هایی که در مقام قافیه واقع می‌شوند، هر آن‌چه پس از بن مضارع می‌آید، حرف الحاقی محسوب می‌شود. (مثال: قافیه در گزینه‌های «۳» و «۴»)

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

۳۹- گزینه «۴»

(سیدعلیرضا احمدی)

در بیت نخست، کسره اضافه در ترکیب «گرد در و بام» بلند تلفظ می‌شود و بیت دوم، فاقد اختیار زبانی است.

(علوم و فنون ادبی (۱) و (۳)، قافیه و موسیقی شعر، ترکیبی)

۴۰- گزینه «۴»

(باسبین معریان)

این بیت، در وزن «مفاعله فاعلاتن مفاعله فاعلاتن» سروده‌شده است که وزنی دوری به حساب می‌آید.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مستعلن مستعلن مستعلن مفاعله فاعله (همسان تک پایه‌ای)

گزینه «۲»: مفاعله فاعلاتن مفاعله فاعله (ناهمسان)

گزینه «۳»: مفتعلن فاعلاتن مفتعلن فع (ناهمسان)

(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۴۱- گزینه «۳»

(سپار غلام‌پور سیوکی)

توضیح نکات درسی:

ابیاتی که با رکن «مفعول» آغاز شوند، به دو صورت دسته‌بندی هجایی می‌شوند.

وزن این بیت، «مفعول فاعلاتن مفاعله فاعله» است که صورت دیگر آن، «مستعلن مفاعل مستعلن فعل» می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: این بیت، بر وزن «مفتعلن مفاعله مفتعلن مفاعله» سروده شده است و تنها به یک صورت دسته‌بندی هجایی می‌شود.

گزینه «۲»: وزن این بیت، «مستعلن مستعلن مستعلن مفاعله» است و به دو صورت دسته‌بندی نمی‌شود.

گزینه «۴»: وزن این بیت، «مفاعله فاعلاتن مفاعله فاعله» است که تنها به یک صورت دسته‌بندی هجایی می‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه ۲۵)

۴۲- گزینه «۱»

(یاسین موریان)

وزن بیت «د»، «فعولن فعولن فعولن» می‌باشد که نام بحر آن، به‌درستی مشخص شده‌است.

تشریح سایر ابیات:

بیت «الف»: «فعولن فعولن فعولن» (متقارب مثنیٰ سالم)

بیت «ب»: «مفاعیلن مفاعیلن فعولن» (هزج مسدس محذوف)

بیت «ج»: «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن» (رمل مثنیٰ محذوف)

بیت «ه»: «مستفعلن مستفعلن مستفعلن» (رجز مثنیٰ سالم)

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۱۰۷ و ۱۰۸)

۴۳- گزینه «۳»

(سیدعلیرضا احمدی)

در این گزینه اختیار زبانی مشاهده نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «ز آتشی» حذف همزه دارد.

گزینه «۲»: در واژه «طره»، بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه صورت گرفته است.

گزینه «۴»: «طوطی» کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند دارد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، صفحه‌های ۳۹ تا ۵۴)

۴۴- گزینه «۲»

(سیدعلیرضا احمدی)

بیت فاقد حذف همزه است و وزن بیت، «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فعلن» می‌باشد که در رکن آخر هر دو مصراع، فعلن به فعلن تبدیل شده است و دارای ابدال است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: وزن بیت: «مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن»؛ دارای حذف همزه و دارای ابدال است: پی ش چ نین (-UU-) / مج ل سی (-U-) / مر غان جم (-) / عام دند (-U-) . همان‌طور که می‌بینید، در رکن سوم، مفتعلن به مفعولن تبدیل شده است (تبدیل دو هجای کوتاه به یک هجای بلند) و عبارت «جمع آمدند» به صورت «جم عامدند» تلفظ می‌شود که حذف همزه است.

گزینه «۳»: وزن بیت: «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فعلن»؛ بیت فاقد حذف همزه و ابدال است: به ر هر کش (-U-) / ت ی او جا (-UU-) / ن آبد گر (-UU-) / ان ب و د (-UU-) / جان س پر دن (-U-) / ب ر عاشق (-UU-) / ز چ آسان (-UU-) / ش د است (-UU-)

گزینه «۴»: وزن بیت: «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فعلن»؛ بیت دارای حذف همزه و ابدال می‌باشد:

خاب مز دی (-U-) / د چ نان رف (-UU-) / ت ک هر گز (-UU-) / نا ید (-) / در هجای سوم، حذف همزه داریم و در رکن آخر، فعلن به فعلن تبدیل شده است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر، ترکیبی)

۴۵- گزینه «۳»

(سیدعلیرضا احمدی)

تشخیص در انسان‌پنداری چرخ فلک و خاک دیده می‌شود و حسن تعلیل نیز به خاطر آوردن دلیل غیرمنطقی برای خرابی و نواقص مشهود است؛ ولی جناس تام وجود ندارد و کلمات تکراری در یک معنا آمده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: هر دو شعر به گلایه از روزگار و طبیعت می‌پردازند که انسان‌ها را پس از مدتی از حیات بازمی‌دارند.

گزینه «۲»: در مصراع اول و آخر، اختیار قلب صورت گرفته و رکن «مفاعیل»، به «مفاعلن» تبدیل شده است.

گزینه «۴»: «ه» حرف الحاقی محسوب می‌شود، حروف اصلی قافیه (بین) و حرف روی «ن» می‌باشد.

(علوم و فنون ادبی، ترکیبی)

۴۶- گزینه «۳»

(سیدمهر هاشمی)

بیت «الف»: اشاره به واقعه کربلا و تازاندن اسبان بر پیکر شهیدان کربلاست. امام حسین (ع) به خورشید (خور) تشبیه شده‌اند و شاعر، مرثیه‌ای برای ایشان سروده است.

بیت «د»: اگر گفته‌ام تو مانند حور زیبا هستی پوزش می‌خواهم، زیرا تو زیباتری.

بیت «ج»: در این بیت تاخت‌وتاز اسبان در میدان جنگ با استفاده از اغراق (غلو) توصیف شده است. زمین از تاخت‌وتاز اسب‌های جنگی به جوش آمده و فغان و فریاد جنگاوران به ابر رسیده است.

بیت «ب»: اگر سر من هم برود (بمیرم)، دست از پیمانی که با تو بسته‌ام برنمی‌دارم.

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهوم، صفحه‌های ۲۱، ۲۲، ۲۳ و ۲۷)

۴۷- گزینه «۴»

(فرهاد فروزان‌کیا)

مفهوم کلی بیت صورت سؤال: بوسه یار، آرامش و قدرتی سلیمان‌وار می‌بخشد؛ این مفهوم در بیت چهارم مشهود نیست.

تشریح ابیات:

گزینه «۱»: حافظ در این بیت بر این باور است که از بوسه یار و کام‌خواهی از او به چنان قدرتی خواهد رسید که جهان به فرمان وی درمی‌آید. گزینه «۲»: حافظ در این بیت هم خاتم لعل یار را مایه افتخار خود می‌داند و آن را مانند «اسم اعظم» می‌داند که چون با اوست، از شیطان و اهریمن باکی ندارد.

گزینه «۳»: امیر معزی در این بیت «مهر» یار را مانند «مهری» می‌داند که بر خاتم انگشتری سلیمان خورده است. پس این بیت نیز محبت معشوق را چون قدرت سلیمان دانسته است و با بیت صورت سؤال هم‌مفهوم است.

گزینه «۴»: قانی در این بیت توصیه می‌کند که یار چهره درخشان و زیبا را (که آن را به انگشتری سلیمان تشبیه کرده است) در پس زلف سیاه خود پنهان نکند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، صفحه ۳۱)

۴۸- گزینه «۳»

(سیرمهر هاشمی)

در بیت صورت سؤال، گفته شده است که تنها انسان‌های پخته و عاشق، رنج و درد عشق را درک می‌کنند و نباید از غم و درد عشق با خامان سخن گفت. در بیت سوم نیز گفته شده است: انسان‌های خامی که در راه عشق و عاشقی گامی برنداشته‌اند، از ذوق عشق بی‌خبرند و برای سخن گفتن از عشق باید به دنبال افرادی گشت که این راه سخت را پیموده‌اند.

بررسی دیگر ابیات:

گزینه «۱»: دل انسان‌های خام با حرکت در جاده عشق و عاشقی، به کمال و پختگی می‌رسد.

گزینه «۲»: انسان‌های خام، با پیرشدن نیز به مرحله کمال در عشق نمی‌رسند.

گزینه «۴»: افراد خام، چاره‌ای غیر از آزمون فراز و فرودهای جاده روزگار ندارند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهومی، صفحه ۲۴)

۴۹- گزینه «۳»

(سیرعلیرضا امیری)

شاعر در ابیات گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» بوی خوش یار را وصف می‌کند ولی بیت گزینه «۳»، به این نکته اشاره دارد که بوی عود، مایه خوشی هم‌نشینان می‌شود؛ ولی آنان به این نکته توجه ندارند که سوز و گدازی در دل آتشدان هست. مفهوم کلی بیت، بی‌توجهی به سختی‌هایی است که کسانی برای خوشی دیگران می‌کشند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهومی، صفحه ۵۰)

۵۰- گزینه «۳»

(مسن اصغری)

در عبارت صورت سؤال، بر این مفهوم تأکید شده است که انسان واقعی کسی است که با مردم هم‌نشینی دارد؛ در ابیات گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴»، مقابل این مفهوم بیان شده است؛ یعنی «هم‌نشینی با مردم، مورد نکوهش واقع شده است».

بیت گزینه «۳»، با عبارت صورت سؤال هم‌مفهوم است. (هم‌نشینی با مردم ستوده شده است.)

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهومی، صفحه‌های ۱۰۳ و ۱۰۴)

علوم اجتماعی

۵۱- گزینه «۳»

(آزیتا بیرقی)

محسوس و کلان (د) ← حمایت از اقبال کم درآمد با برقراری بیمه‌های اجتماعی

نامحسوس و خرد (ج) ← علاقه به ساختن فیلمی خاص

نامحسوس و کلان (الف) ← امنیت اجتماعی

عینی و خرد (ب) ← تعارف کردن به فرد سالمند هنگام سوار شدن به اتوبوس

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه‌های ۲۷ و ۲۸)

۵۲- گزینه «۳»

تشریح موارد نادرست:

(ریحانه امینی)

جهان‌های اجتماعی مختلف را می‌توان براساس آرمان‌ها و ارزش‌های آن‌ها و نیز فرصت‌ها و محدودیت‌هایی که به دنبال می‌آورند، ارزیابی کرد.

فرصت‌ها و محدودیت‌ها در جهان اجتماعی همچون دو روی یک سکه‌اند و هیچ‌کدام بدون دیگری تحقق پیدا نمی‌کند. یعنی هر فرصتی محدودیتی و هر محدودیتی فرصتی را به دنبال دارد.

بخش‌های مختلف جهان اجتماعی، فرصت‌ها و محدودیت‌هایی دارند. فرصت‌ها و محدودیت‌ها به یکدیگر وابسته‌اند و هیچ‌کدام بدون دیگری محقق نمی‌شوند. به عبارت دقیق‌تر، فرصت‌ها و محدودیت‌ها، دو روی یک سکه‌اند.

(پایه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه ۳۴)

۵۳- گزینه «۲»

تشریح عبارت نادرست:

(آزیتا بیرقی)

اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد، نظام فرهنگی اقتدار نظام سیاسی را تأمین می‌کند و اگر نظام سیاسی به ارزش‌های فرهنگی جامعه وفادار بماند، با استفاده از مدیریت سیاسی خود به بسط و توسعه فرهنگ کمک می‌کند.

(پایه‌شناسی (۱)، ترکیبی، صفحه‌های ۸ و ۱۲۰)

۵۴- گزینه «۴»

(زینب آتری)

غلبه نظامی همیشه با غلبه فرهنگی همراه نیست؛ بدین صورت که اگر قومی که در اثر تهاجم نظامی شکست می‌خورد هویت فرهنگی‌اش را حفظ بکند، بلکه با ضعیف شدن تدریجی کشور مهاجم، می‌تواند استقلال سیاسی خود را به دست آورد و اگر فرهنگی قوی و غنی داشته باشد، گروه مهاجم را درون خود هضم می‌کند و آن را به خدمت می‌گیرد.

دوران خلافت از زمان رحلت رسول خدا (ص) آغاز شد. در این دوره ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای جاهلی دوباره در جامعه اسلامی نمایان شد (همانند پیش از ظهور اسلام) و قدرت براساس روابط قبیله‌ای و عشیره‌ای سازمان یافت.

حرکات اعتراض‌آمیز مذهبی (پروتستانتیسم) در جهت اصلاح دینی پدید آمدند. بخشی از این نوع اعتراضات فقط با قدرت پاپ مخالف بودند و با رویکرد دنیاگرا تقابلی نداشتند، اما دسته دوم این نوع اعتراضات، رویکردی معنوی داشته و با جریان دنیاگرا در تقابل بودند.

(پایه‌شناسی (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۲۱، ۲۸، ۲۹ و ۴۸)

۵۵- گزینه «۳»

(فاطمه صفری)

شکل‌گیری اقتصاد صنعتی سرمایه‌داری: فرهنگ جدید غرب
رجوع به تفسیر غیرتوحیدی فرهنگ یونان و روم باستان: رنسانس
تقسیم جامعه جهانی به بخش‌های مرکز و پیرامون توسط فرهنگ سلطه:
چالش درون فرهنگی

جست‌وجوی سنت‌های قدسی و دینی توسط نخبگان جهان غرب:
پسامردن (بحران معنویت)

(پایه‌شناسی (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۵۰، ۵۲، ۵۵ و ۱۰۲)

۵۶- گزینهٔ «۱»

(آزیتا بیرقی)

اشتراک دیدگاه‌های ارسطو و فارابی ← دسته‌بندی نظام‌های سیاسی
اشتراک دیلتای و ماکس وبر ← پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی
تفاوت دارد و انسان‌ها مانند موجودات طبیعی نیستند و جهان اجتماعی
مانند جهان طبیعی نظم و قواعد خاصی دارد.

افتراق رویکرد ابن‌خلدون با رویکرد فارابی ← رویکرد تبیینی

اشتراک مارکس و اسپنسر ← نگاه خطی به تاریخ بشر

(جامعه‌شناسی (۱)، ترکیبی، صفحه‌های ۳۸ و ۱۲۱)

(جامعه‌شناسی (۳)، ترکیبی، صفحه‌های ۴۸ و ۱۰۴)

۵۷- گزینهٔ «۱»

(فاطمه صفری)

فقالیت و خلاقیت کنشگران، موجب پیدایش معانی گوناگون و در نتیجهٔ آن،
پدیدآمدن خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف، درون هر جهان اجتماعی
می‌شود.

با غلبهٔ رویکرد تفسیری، رویکرد تبیینی به حاشیه رفت و راه بازگشت
دعای انتقادی و تجویزی به علوم اجتماعی باز شد. این بار از پیوند دانش و
ارزش سخن به میان می‌آید.

گاهی تعارض فرهنگی یا همان شیوهٔ زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های
یک جهان اجتماعی تداوم می‌یابد و جهان اجتماعی نمی‌تواند کنش‌های
اجتماعی را براساس فرهنگ خود سامان دهد. این وضعیت می‌تواند به تزلزل
فرهنگی منجر شود.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحهٔ ۹۱)

(جامعه‌شناسی (۳)، ترکیبی صفحه‌های ۵۰ و ۸۰)

۵۸- گزینهٔ «۳»

(فاطمه صفری)

استفاده از زبان برای ترغیب افراد به انجام کار مورد پسند ما، نمونه‌ای از
عقل ابزاری (تجربی) است.

انقلاب اسلامی ایران از آن جهت که یک نظام سیاسی وابسته به بلوک غرب
(پهلوی) را هدف قرار داده بود، اهمیت می‌یافت؛ اما چون به بلوک شرق
وابسته نبود، از اهمیت آن کاسته می‌شد.

رعایت سکوت در بیمارستان بیانگر یک هنجار (شیوهٔ انجام کنش اجتماعی)
است.

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحهٔ ۱۳)

(جامعه‌شناسی (۲)، بیداری اسلامی و جوان پیر، صفحهٔ ۱۲۴)

(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینهٔ علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحهٔ ۱۰۶)

۵۹- گزینهٔ «۴»

(آزیتا بیرقی)

زنان ← تفاوت اسمی

ترکمن ← تفاوت اسمی

ازدواج ← پدیدهٔ اجتماعی

متاهل بودن ← معنای کنش (معنای حلقه‌ای که روی سر قرار می‌دهند).

(جامعه‌شناسی (۳)، ترکیبی، صفحه‌های ۵۲ و ۷۲)

۶۰- گزینهٔ «۴»

(ریحانه امینی)

- قدرت اجتماعی هنگامی پیدا می‌شود که انسان برای رسیدن به اهداف
خود، بتواند بر ارادهٔ دیگران اثر بگذارد و کار ارادی دیگران را به خدمت
بگیرد. آنان که توان تأثیرگذاری بیشتری بر ارادهٔ دیگران دارند، قدرت
اجتماعی بیشتری دارند.

- وجه مشترک قدرت تبیهی و قدرت تشویقی این است که در هر دو،
پیروی‌کننده نسبت به تبعیت و پیروی خود آگاهی دارد.

- سازمان اجتماعی براساس ارزش اجتماعی دانش، اعمال قدرت می‌کند.

- سه چیز، موجب دسترسی به قدرت می‌شود: شخصیت، مالکیت و سازمان.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۹، ۶۰ و ۶۳)

۶۱- گزینهٔ «۳»

(ریحانه امینی)

- یکی از متفکرانی که دربارهٔ ویژگی‌های جهان متجدد اندیشیده، ماکس وبر
جامعه‌شناس آلمانی است. از جملهٔ این ویژگی‌ها می‌توان به قفس آهنین
اشاره کرد که از آن به روند از دست رفتن اراده و آزادی انسان‌ها یاد می‌شود.
- ابن‌خلدون یکی دیگر از اندیشمندان مسلمان است که با تأثیرپذیری از
قرآن، به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود.

- در جهان اسلام، در مقابل نفوذ و سلطهٔ فرهنگ غرب، مقاومت‌هایی شکل
گرفت که ریشه در فرهنگ اسلامی داشت. متفکران جهان اسلام از جمله
سیدجمال‌الدین اسدآبادی، امام‌موسی صدر و شیخ ابراهیم زاکزاک از خطرات
سلطهٔ فرهنگ غرب و فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی را گوشزد کردند.

- میرزا حسین نائینی از نخستین اندیشمندانی است که دربارهٔ لزوم قانون
اساسی در دولت اسلامی سخن گفته است.

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحهٔ ۴۸)

(جامعه‌شناسی (۲)، فرهنگ جهانی، صفحهٔ ۳۱)

(جامعه‌شناسی (۳)، ترکیبی، صفحه‌های ۱۰۴ و ۱۱۳)

۶۲- گزینهٔ «۲»

(زینب آذری)

- جامعه‌شناسان تبیینی: دانش به علوم حسی و تجربی محدود می‌شود.
آن‌ها شباهت‌های جامعه و پدیده‌هایی چون ماشین و بدن انسان را برجسته
کردند و نظم جامعه را همانند نظم میان اعضای بدن یا اجزای ماشین
دانستند و معتقدند که جوامع انسانی از انسان‌ها، نهادها و سازمان‌ها و دیگر
عناصر تشکیل شده است که با نظم خاصی در کنار هم قرار گرفته‌اند
همان‌طور که بدن و ماشین از اجزایی تشکیل شده‌اند که با نظم خاصی در
کنار هم قرار گرفتند. تفاوت‌های میان جوامع را صرفاً تفاوت کمی می‌دانند و
از این منظر برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند، در رفع نیازهای خود
تواناترند و به همین علت پیشرفته‌ترند.

- سیاست و قدرت، خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آن‌ها، وجودی
محسوس و واقعی دارد که رویکرد تفسیری به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان
مطالعه و بررسی آن را نیز ندارد.

- رویکرد لیبرالی با رهاسازی مطلق موافق است و معتقد است دولت اجازهٔ
داخلت در امور، خصوصاً در اقتصاد را ندارد.

(جامعه‌شناسی (۳)، ترکیبی، صفحه‌های ۲۷، ۳۰، ۶۷ و ۷۴)

۶۳- گزینه «۴»

(زینب آذری)

فراابی جوامع مختلف را براساس نوع علم، اندیشه، فرهنگ و رفتارشان، به انواعی تقسیم کرده است. او جوامعی را که از علوم عقلی بی‌بهره‌اند مدینه جاهله نامیده است. در جوامع جاهله علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد اما علمی که از ارزش‌ها و آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید وجود ندارد.

مدینه فاضله، جامعه‌ای است که براساس علم سازمان یافته باشد.

مدینه فاسقه و مدینه ضاله، هر دو حاصل انحراف از مدینه فاضله هستند.

مدینه فاسقه نتیجه انحراف عملی از مدینه فاضله است. مردم در این جامعه علوم عقلی و وحیانی را می‌شناسند اما براساس آن‌ها عمل نمی‌کنند.

(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه ۱۰۲)

۶۴- گزینه «۲»

(زینب آذری)

تشریح موارد نادرست:

گزینه «۱»: جامعه‌شناسان انتقادی برخلاف رویکرد تفسیری بر ضرورت انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر، تأکید می‌کنند.

گزینه «۲»: از نظر منورالفکران مشروطه‌خواه، مجلس محلی بود که در آن قوانین براساس اراده و خواست بشر تدوین می‌شد.

گزینه «۳»: گروه‌های مارکسیستی جایگاهی برای اعتقادات دینی قائل نبودند و گروه‌های ناسیونالیستی اسلام را پدیده‌ای عربی می‌دانستند.

(جامعه‌شناسی (۱)، زندگی اجتماعی، صفحه ۳۱)

(جامعه‌شناسی (۲)، بیداری اسلامی و جهان پریر، صفحه‌های ۱۱۷، ۱۲۶)

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه ۸۲)

۶۵- گزینه «۴»

(فاطمه صفری)

در مدل لیبرالی، نابرابری اجتماعی برای بقای جامعه ضرورت دارد. این جامعه‌شناسان طرفدار قشربندی اجتماعی هستند و معتقدند که از گذشته تا حال، هیچ جامعه‌ای بدون قشربندی اجتماعی نبوده است؛ یعنی قشربندی پدیده‌ای است که در همه زمان‌ها و مکان‌ها وجود داشته است و آن‌ها با طبیعی دانستن قشربندی اجتماعی، نقش انسان‌ها و جوامع در پدید آمدن و ادامه یافتن آن را نادیده می‌گیرند و تغییر در آن را چندان امکان‌پذیر نمی‌دانند. در این مدل نقطه شروع رقابت‌ها عادلانه نیست.

برخی جامعه‌شناسان در مدل کمونیستی معتقدند که نابرابری‌های اجتماعی، ناشی از تفاوت‌ها و نابرابری‌های طبیعی نیست؛ بلکه نتیجه روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست و باید با آن مبارزه کرد. اینان عدالت اقتصادی را مهم می‌دانند و معتقدند که با توزیع برابر ثروت، عدالت برقرار خواهد شد. از نظر آنان، مالکیت خصوصی موجب برقراری روابط ظالمانه میان افراد و در نتیجه، نابرابری اجتماعی شده است. بنابراین برای ایجاد برابری، باید مالکیت خصوصی را از میان برداشت. با حذف مالکیت خصوصی، انگیزه رقابت از بین می‌رود. در این رویکرد نقطه پایان رقابت عادلانه نیست.

در رویکرد عدالت اجتماعی، مالکیت خصوصی لغو نمی‌شود؛ اما جامعه وظیفه دارد امکان رقابت را برای همگان فراهم کند و نقطه شروع رقابت را

یکسان نماید. دولت تلاش می‌کند برای کاهش نابرابری‌های اجتماعی تدابیر بیشتری بیندیشد؛ مثلاً از ثروتمندان مالیات بگیرد و از آن برای رفع فقر در جامعه استفاده کند. طرفداران این رویکرد به دنبال برقراری عدالت اجتماعی هستند؛ اما به بهانه عدالت اجتماعی، آزادی‌های افراد و امکان رقابت میان آن‌ها را از بین نمی‌برند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۴ تا ۷۸)

روان‌شناسی

۶۶- گزینه «۱»

(مهسا عفتی)

چگونگی توصیف هر دانشمند از یک موضوع یا پدیده، تأثیر بسیار زیادی در مواجهه با آن موضوع و بررسی علمی آن دارد.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی، تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه ۱۴)

۶۷- گزینه «۴»

(همیدرضا توکلی)

محوریت گزاره اول با حس افسردگی است که آن را از فرایندهای ذهنی به حساب می‌آوریم.

محوریت گزاره دوم با رفتار قابل مشاهده فرد است؛ نه نظر دیگران (دام سؤال) که فرد برخوردی پدیده دارد.

محوریت گزاره سوم نیز با حافظه است که شناخت محسوب می‌شود.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی، تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه‌های ۲۰ تا ۲۳)

۶۸- گزینه «۳»

(مهروی باهری)

گزینه	بخش نخست	بخش دوم
۱	رشد شناختی نوجوان (تفکر فرضی)	رشد هیجانی نوجوان
۲	رشد شناختی کودک (پردازش ادراکی)	رشد اجتماعی کودک
۳	رشد شناختی نوجوان	رشد هیجانی کودک
۴	رشد اخلاقی نوجوان	رشد هیجانی کودک

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۴۸ تا ۵۱ و ۵۵ تا ۶۲)

۶۹- گزینه «۱»

(مهسا عفتی)

در یک خانواده پرجمعیت و خانواده تک‌فرزندی، همه کودکان در سن یکسانی شروع به صحبت می‌کنند.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی رشد، صفحه‌های ۴۲ و ۴۸)

۷۰- گزینه «۱»

(همیدرضا توکلی)

فرایند انتخاب یک محرک از بین محرک‌های حسی مختلف را توجه می‌نامند. دقت کنید که محرک‌ها قبل از این که «ادراک» شوند مورد توجه قرار می‌گیرند، نه بعد از آن.

پردازش مفهومی براساس داده‌های حسی شکل می‌گیرد.

به واسطه ادراک، محرک‌های بیرونی به اطلاعات روان‌شناختی معنادار تبدیل می‌شود.

(روان‌شناسی، احساس، توجه، ادراک، صفحه‌های ۶۹، ۷۰ و ۸۵)

۷۱- گزینه «۱»

(فرهار علی نژاد)

موارد «الف و ب» مربوط به توجه هستند.

تشریح موارد نادرست:

ج) سازمان‌دهی، تعبیر و تفسیر و شناخت شباهت‌ها و تفاوت‌های محرک‌ها با هم مستلزم معنی دادن به آن‌هاست که در حیطه ادراک جای می‌گیرد.
د) توجه فاصله زمانی میان احساس و ادراک نیست. ضمناً پدیده‌های احساس، توجه و ادراک چنان از نظر زمانی نزدیک به هم هستند که اغلب تشخیص آن‌ها از هم دشوار است.

(روان‌شناسی، احساس، توجه، ادراک، صفحه‌های ۶۹، ۷۰ و ۷۴)

۷۲- گزینه «۱»

(مهروی ماهدی)

براساس نتایج آزمایش ابینگهوس با گذشت زمان، شدت فراموشی کمتر و حجم اطلاعات فراموش شده بیشتر می‌شود. همچنین در صورتی که نشانه‌های بازیابی درونی (ارتباط معنایی کلمات در هر زوج) در کنار نشانه‌های بیرونی (همجواری کلمات) بیشتر باشد، بازیابی کارآمدتر شده و فراموشی کمتر می‌شود و در نهایت، پخش صدای اخبار در محیط آزمایش به سبب عامل «تداخل اطلاعات» موجب ضعف حافظه و بیشتر شدن فراموشی می‌شود.

(روان‌شناسی، حافظه و علل فراموشی، صفحه‌های ۱۰۰ تا ۱۰۴)

۷۳- گزینه «۳»

(فرهار علی نژاد)

گزاره مطرح‌شده در گزینه «۳»، هرچند سؤال ساده‌ای را مطرح نمی‌کند، اما در حیطه علوم طبیعی قرار می‌گیرد و شاخص‌های مسائل خوب تعریف‌شده را داراست. یعنی هدفمان مشخص است، اقدامات در دسترس برای پاسخ‌گویی به سؤال معلوم است، موقعیت اولیه را هم داریم و می‌توان (با توجه به پیشرفت فعلی علوم مرتبط) تضمینی هم از امکان دستیابی به هدف ارائه داد.

در گزینه‌های دیگر به ترتیب مسائلی مانند مصائب پیشرفت علوم و تکنولوژی، مسئله وجود خدا و امر اخلاقی و یک گزاره متناقض‌نما (با توجه به صفت قدرت مطلق خدا) مطرح شده‌اند که در حیطه علوم انسانی‌اند و شاخص‌های مذکور را به راحتی احراز نمی‌کنند.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۱۷ تا ۱۱۹)

۷۴- گزینه «۴»

(مهبررضا توکلی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: روش صلح‌آمیز، پیامد حل مسئله است.

گزینه «۲»: پرخاش، پیامد ناکامی است.

گزینه «۳»: عواطف مثبت، پیامد دانش حل مسئله است.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه ۱۳۰)

۷۵- گزینه «۲»

(مهروی ماهدی)

در مانع تصمیم‌گیری «سوگیری تأیید» فرد تنها به منابع اطلاعاتی‌ای استناد می‌کند که مؤید نظرش باشد. همچنین سمیه با وجود این‌که گزینه دیگری را مدنظر دارد، اما خود را دست‌کم گرفته و مطابق نظر دیگران گزینه هدف خود را تغییر می‌دهد و بر همین اساس مانع «کوچک شمردن خود» بر سر راه تصمیم‌گیری او قرار دارد.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۳۹ و ۱۵۰)

۷۶- گزینه «۲»

(مهوسا عفتی)

سبک تصمیم‌گیری منطقی، بهترین شیوه تصمیم‌گیری است. زیربنای این تصمیم‌گیری اندیشیدن است.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه ۱۴۷)

۷۷- گزینه «۲»

(فرهار علی نژاد)

ادراک کنترل و کارایی باید سازنده باشد؛ یعنی با شواهد محیطی هماهنگی لازم را داشته باشد، زیرا در صورت ناهماهنگی، نوعی ادراک کنترل و کارایی کاذب ایجاد می‌شود (رد گزینه ۱) که مانع بروز رفتار است (رد گزینه ۴). در کتاب درسی گزاره‌ای مبنی بر ارتباط ادراک کنترل و کارایی با ناهماهنگی شناختی نداریم (رد گزینه ۳).

(روان‌شناسی، انگیزه و نگرش، صفحه ۱۷۳)

۷۸- گزینه «۱»

(مهبررضا توکلی)

کارکردن مربوط به خود است پس درونی و متغیری ناپایدار است. دشمنان هم عاملی بیرونی‌اند و کنترل نمی‌شوند، اما ممکن است وضعیت عوض شود، پس ناپایدار است.

(روان‌شناسی، انگیزه و نگرش، صفحه‌های ۱۷۴ تا ۱۷۶)

۷۹- گزینه «۲»

(فرهار علی نژاد)

روان‌شناسی سلامت شاخه‌ای از روان‌شناسی است (رد گزینه ۱) که از یافته‌های این علم برای پیشگیری (رد گزینه ۴) به‌خاطر ناقص بودن تعریف این گزینه) و درمان بیماری‌های جسمانی (رد گزینه ۳) بهره می‌برد.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی سلامت، صفحه ۱۸۹)

۸۰- گزینه «۴»

(مهروی ماهدی)

در مواجهه با موقعیت، فرد دو پرسش را پاسخ می‌دهد. نخست آسیب‌زا بودن موقعیت را ارزیابی می‌کند و در صورتی که پاسخ منفی باشد فشار روانی به وجود نیامده و در صورتی که موقعیت را آسیب‌زا ارزیابی کند فشار روانی شکل می‌گیرد. در پرسش دوم فرد توان خود را در مدیریت موقعیت ارزیابی می‌کند. در صورتی که توان خود را ورای موقعیت ارزیابی کند فشار روانی مثبت پدید آمده و در صورتی توان خود را کمتر از موقعیت ارزیابی کند، فشار روانی منفی به وجود می‌آید.

(روان‌شناسی، روان‌شناسی سلامت، صفحه‌های ۱۹۵ تا ۱۹۷)

زبان عربی

۸۱- گزینه «۳»

(ممبر رضا قائن‌امینی - اصفهان)

«ما من دابة»: هیچ جنبنده‌ای نیست / «فی الأرض»: در زمین (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «جناخیه»: بال‌هایش، بال‌های خود، دو بال خود (رد گزینه‌های ۱ و ۴)

تکات مهم درسی:

- در تست‌های ترجمه، به مفرد، مثنی و جمع بودن اسم‌ها دقت کنیم.
 - هرگاه اسم مثنی مضاف واقع شود، «ن» آخر آن، حذف می‌شود.
- (جناخین + ضمیر متصل «ه» = جناخیه)

(ترجمه)

۸۲- گزینه «۴»

(سیره مهیا مؤمنی)

«ما أروع»: جقدر جالب است، چه جالب است (رد گزینه ۳) / «تقع»: قرار دارد (فعل است و نباید به صورت اسم ترجمه شود) (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «كنت قد قرأت»: (فعل ماضی بعید) خوانده بودم (رد گزینه ۱) / «موسوعة علمية»: دانشنامه‌ای علمی، یک دانشنامه علمی (ترکیب وصفی نکره است ← رد گزینه ۲) / «بخيرة»: دریاچه (رد گزینه ۱) / «محافظة»: استان (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «أكبر بحيرة»: بزرگترین دریاچه (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «فی العالم»: در جهان، در دنیا (رد گزینه ۳)

«بود» در گزینه «۲» به زمان ماضی نیز نادرست است.

(ترجمه)

۸۳- گزینه «۱»

(ولی بریی - ابهر)

«لا یتفنع أحد»: کسی سود نمی‌برد (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «العدوان»: (مفرد) دشمنی (رد گزینه ۲) / «علی کل الشعوب»: همه ملت‌ها باید، بر همه ملت‌ها واجب است (رد گزینه ۴) / «مع بعضها»: با یکدیگر، با هم (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «و إن تختلف فی لغاتها و ألوانها»: اگر چه در زبان‌ها و رنگ‌هایشان متفاوت باشند (تفاوت داشته باشند) (رد گزینه‌های ۳ و ۴)

(ترجمه)

۸۴- گزینه «۳»

(بهروز هیدریکی)

«إتاک و تجربة»: بپرهیز از تجربه کردن (رد سایر گزینه‌ها) / «جرب»: ماضی است تجربه کرده‌اند (رد گزینه ۱) / «تحل بک الندامة»: پشیمانی بر تو فرود می‌آید (رد گزینه ۲)

(ترجمه)

۸۵- گزینه «۴»

(پیروز وہان - کرگان)

«مزارع لا تكثر»: ای کشاورز زیاده‌روی نکن (دقت کنید فعل «لا تكثر» مخاطب است، پس «مزارع» مناداست و حرف ندا از اول جمله حذف شده است ← رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «الأسمدة الكیمیائية»: کودهای شیمیایی (رد گزینه ۳) / «المبید الزراعی»: آفت‌کش کشاورزی (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «إکناراً»: (مفعول مطلق تأکیدی) قطعاً، اصلاً (رد گزینه ۳)

(ترجمه)

۸۶- گزینه «۱»

(بهروز هیدریکی)

لم أصبح: نشدم (لم + مضارع ← ماضی منفی)

توجه: مراقب باشید «لم» را با «لم» (مخفف «لماذا» و به معنی «چرا» برای چه) اشتباه نگیرید.

(ترجمه)

۸۷- گزینه «۳»

(ولی بریی - ابهر)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «تأكل» فعل شرط و مضارع است و «تعد» نیز جواب شرط و مضارع است و باید به ترتیب به صورت مضارع التزامی و اخباری ترجمه شوند اما به صورت ماضی ترجمه شده‌اند و نادرست است.

گزینه «۲»: «یتفقّهون» به معنای (دانش فرا می‌گرفتند) است که به درستی ترجمه نشده است، این فعل هم از نظر معنی و هم از نظر زمان (ماضی + مضارع ← ماضی استمراری) نادرست ترجمه شده است.

گزینه «۴»: «العظیم» ترجمه نشده است و «سببات» به معنای (به خواب رفتن) نیز نادرست ترجمه شده است.

(ترجمه)

۸۸- گزینه «۲»

(سیر ممرعلی مرتضوی)

«شاعران ایرانی»: الشعراء ایرانیین (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «بیت‌هایی آمیخته به عربی»: أبیاتاً ممزوجة بالعربیة (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «سرودند»: أنشدوا / «آن‌ها را ... نامیدند»: سمّوها (رد گزینه‌های ۱ و ۴)

(ترجمه)

ترجمه متن درک مطلب:

شعر پیشرفت می‌کند و در هر دورانی، به شکل‌های مختلفی ظاهر می‌گردد. معروف است که شعر قدیم به‌طور کلی با شعر در دوران حاضر تفاوت می‌کند، مهم‌ترین چیزی که شعر قدیم را متمایز می‌سازد، حرص ورزیدن آن به وزن و قافیه است، شعر قدیمی‌ای که وزن و قافیه در آن وارد نشود، شعر محسوب نمی‌شود بلکه شیوایی کلام نامیده می‌شود. شعر در دوران جاهلی وسیله‌ای برای بیان اتفاقات زندگی بود، شاعر جاهلی شیوه زندگی را با دقتی عالی تصویر می‌کند به‌طوری که کتاب‌هایشان دانشنامه‌هایی محسوب می‌شود که شامل همه داستان‌ها و اخبار است، پس در آن، توصیف خیمه‌ها، حیوانات، جنگ‌ها و... را می‌یابیم همانطور که مدح و غزل و مویه را می‌یابیم. اما در دوران کنونی، شعر از آنچه در گذشته بود، تغییر کرده است. همانا آن شعری آزاد است که کلماتی را به کار می‌گیرد که درون مایه عظیمی دارند، این شعر نزد بسیاری از مردم جایگاه بالایی دارد؛ زیرا در سمت واقعیت و حقیقت و نیز احساسات می‌ایستد.

۸۹- گزینهٔ «۳»

(سیر مفعولی مرتضوی)

«غفلت از احساسات و عواطف» ویژگی شعر دوران قدیم نیست.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: حرص ورزیدن بر وزن‌ها و قافیه‌ها (در متن آمده است)

گزینهٔ «۲»: توصیف زندگی و پدیده‌های مادی (در متن آمده است)

گزینهٔ «۴»: روایت داستان‌ها به بهترین شکل (در متن آمده است)

(درک مطلب)

۹۰- گزینهٔ «۱»

(سیر مفعولی مرتضوی)

«ارزش‌های شعری در دوران ما مطابق تمایلات مردم تغییر کرده است!» این عبارت می‌تواند نتیجه‌گیری صحیحی از متن باشد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۲»: در دوران جاهلی شاعران فقط به توصیف زندگی و طبیعت آن توجه کرده‌اند! (نادرست)

گزینهٔ «۳»: در دوران کنونی، شاعران زیاد به وزن و قافیه در شعر توجه نمی‌کنند! (نتیجه‌گیری صحیحی نیست)

گزینهٔ «۴»: سرودن ابیات در مورد اتفاقات زندگی دلالت بر ضعف شاعری در شاعر دارد! (نتیجه‌گیری صحیحی نیست)

(درک مطلب)

۹۱- گزینهٔ «۴»

(سیر مفعولی مرتضوی)

صورت سؤال، موضوع اساسی متن را می‌خواهد:

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: شعر کلماتی است که از قلب شاعر خارج می‌شود (نمی‌تواند موضوعی اساسی باشد).

گزینهٔ «۲»: شعر با توجه به معانی بلند ممتاز می‌شود (موضوع کلی و اصلی متن نیست).

گزینهٔ «۳»: شعر وسیله‌ای از وسایل بهبود حال روحی است (موضوع کلی و اصلی متن نیست).

گزینهٔ «۴»: تغییرات شعر آن را در شیوه و معنی غنی می‌سازد (موضوع کلی و اصلی متن است).

(درک مطلب)

۹۲- گزینهٔ «۳»

(سیر مفعولی مرتضوی)

«نائب فاعله: فصاحه» نادرست است؛ «فصاحه» نقش مفعول را دارد.

(تحلیل صرفی و اعراب)

۹۳- گزینهٔ «۲»

(سیر مفعولی مرتضوی)

«تغییر» فعلی است که همراه فاعلِ مذکر (الشعر) آمده است، پس باید فعل ماضی و مفرد مذکر غایب بر وزن «تَفَعَّلَ» باشد، بنابراین از باب تَفَعَّلَ و از مصدر «تَغَيَّرَ» محسوب می‌شود.

(تحلیل صرفی و اعراب)

۹۴- گزینهٔ «۳»

(پیروز و بان-گرگان)

بُرَبی ← بُرَبی (فعل مضارع به صورت مجهول حرکت‌گذاری شده است، در صورتی که با توجه به مفهوم جمله و آمدن مفعول (أنواع)، فعل باید معلوم باشد).

مَزْرَعَة ← مَزْرَعَة (اسم مکان بر وزن «مَفْعَلَة» می‌آید).

(ضبط حرکات)

۹۵- گزینهٔ «۱»

(معمور باربرین)

صورت سؤال می‌پرسد چند عبارت از نظر مفهوم با هم مناسب نیستند.

مورد اول: عبارت اول به کم‌گویی و گزیده‌گویی اشاره می‌کند؛ ولی عبارت مقابلش به این اشاره دارد که گفتار به تنهایی مهم نیست. (اهمیت عمل نسبت به گفتار)

تشریح سایر موارد:

مورد دوم: هر دو عبارت به این اشاره می‌کنند که نتیجهٔ بدی به خود شخص بازمی‌گردد، به عبارتی هر کس بخواهد با کسی دشمنی کند، خودش نیز ضرر می‌کند.

مورد سوم: هر دو عبارت به این اشاره دارند که شناخت هر چیزی، از راه شناخت ضدّ و نقطهٔ مقابلش ممکن است.

مورد چهارم: هر دو عبارت به این اشاره می‌کنند که دوست تو، کسی است که به تو راست بگوید نه اینکه کارهای نادرست تو را فقط تأیید کند.

(مفهوم)

۹۶- گزینهٔ «۴»

(سیره میا مؤمنی)

فعل «ینتبهون» دارای سه حرف اصلی «ن ب ه» است و «ن» جزء حروف اصلی آن محسوب می‌شود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: «إنکسر» با ریشهٔ «ک س ر» از باب «إنفعال» است و «ن» حرف زائد محسوب می‌شود.

گزینهٔ «۲»: دقت کنید در این گزینه، «إنتقام» مصدر باب «إفتعال» است و اصلاً فعل نیست. (صورت سؤال، به دنبال فعل است).

گزینهٔ «۳»: «ینبسط» با ریشهٔ «ب س ط» از باب «إنفعال» است و «ن» حرف زائد محسوب می‌شود.

(قواعد فعل)

۹۷- گزینهٔ «۳»

(ولی بریی- ابرو)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: «ما» موصولی است و شرایط اسلوب شرط را ندارد.

گزینهٔ «۲»: «ما» برای نفی است و فعل ماضی را منفی کرده است.

گزینهٔ «۴»: «ما» در «ما أفیح» برای تعجب است و با توجه به معنی عبارت و کلمات بعدی، نمی‌تواند اسلوب شرط باشد.

ترجمه عبارات:

گزینه «۱»: آنچه نفتکش‌ها از پالایشگاه‌ها به ایستگاه‌های سوخت منتقل می‌کنند، فرآورده‌های نفت است!
گزینه «۲»: خوشم نیامد از صحنه‌هایی که در فیلم می‌دیدم پس تلویزیون را خاموش کردم!
گزینه «۳»: هرچه انسان در خردسالی یاد بگیرد قلب او و اندیشه‌اش را در بزرگسالی روشن می‌سازد!
گزینه «۴»: چه زشت است این رفتار، لطفاً آن را ترک کن و عاقل باش!
(انواع هملاط)

۹۸- گزینه «۴»

(مرتقی کاظم شیروزی)
در گزینه «۴»، «مُعْجَم» اسم نکره است و فعل «يُسَاعِد» بعد از آن آمده و آن را توضیح می‌دهد و وصف می‌کند.
ترجمه عبارت: در کتابخانه دانشگاه دنبال فرهنگ لغتی می‌گردیم که در ترجمه به ما کمک کند!
(انواع هملاط)

۹۹- گزینه «۳»

(سید ممبرعلی مرتضوی)
صورت سؤال، اسمی مبنی را می‌خواهد که خبر حروف مشبّه قرار گرفته باشد. در گزینه «۳»، «أَنْفَع» اسم إنّ و «مَنْ» خبر إنّ است که اسمی مبنی محسوب می‌شود.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «اللَّهُ» اسم آن و «قَدْ أَوْجَدَ» خبر آن است.
گزینه «۲»: «مَا» اسم آن و «الْسَّعَى» خبر آن است.
گزینه «۴»: «هَذِهِ» اسم إنّ و «تُستَخدَمُ» خبر إنّ است.
(انواع هملاط)

۱۰۰- گزینه «۱»

(بهروز هیربکی)
مفعول مطلق، مصدر فعل عبارت است؛ «مُخَرَّبًا» اسم فاعل است نه مصدر، پس نمی‌تواند مفعول مطلق قرار گیرد.
(مفعول مطلق)

تاریخ

۱۰۱- گزینه «۲»

(زهرا دامیار)
اندیشه و تعلیمات کنفوسیوس، اصول و آیینی را برای اداره جامعه و حکومت عرضه کرد. اساس تعلیم او این بود که مردم چطور باید رفتار کنند و حاکمان چگونه باید رفتار مناسب را در جامعه ترویج دهند.
(تاریخ (۱)، جهان در عصر باستان، صفحه‌های ۴۸ و ۴۹)

۱۰۲- گزینه «۴»

(بهروز میربلوکی)
پس از آنکه امپراتور کنستانتین، شهر بیزانتیوم را به پایتختی برگزید، به تدریج زمینه تقسیم امپراتوری روم به دو بخش شرقی و غربی فراهم آمد. دین مسیحیت در زمان این امپراتور رونق بی‌سابقه‌ای یافت و حدود ۵۰ سال بعد از او، مسیحیت دین رسمی امپراتوری روم شد.
(تاریخ (۱)، جهان در عصر باستان، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۰)

۱۰۳- گزینه «۳»

(بهروز میربلوکی)
وقتی قباد بعد از برکناری دوباره به قدرت بازگشت، برای حفظ موقعیت خود با مخالفان مزدک همراهی کرد.
(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۹۵)

۱۰۴- گزینه «۲»

(بهروز میربلوکی)
از مهم‌ترین ویژگی این نوع تاریخ‌نگاری این بود که تاریخ‌نگاران، هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها نمی‌کردند و عیناً آن‌ها را ذکر می‌کردند.
(تاریخ (۲)، تاریخ‌شناسی، صفحه ۱۷)

۱۰۵- گزینه «۴»

(بهروز میربلوکی)
در زمان «عثمان بن عفان»، خلیفه سوم، برخی از صحابه پیامبر نسبت به رفتار منصوبان خلیفه انتقاد و اعتراض کردند. خلیفه که تحت تأثیر اطرافیان و مشاوران خود قرار داشت، انتقادکنندگان را تبعید نمود.
(تاریخ (۲)، ظهور اسلام حرکتی تازه در تاریخ بشر، صفحه‌های ۳۸ و ۳۵)

۱۰۶- گزینه «۳»

(بهروز میربلوکی)
از جمله ابتکارات نظامی ساسانیان، استفاده از فیل در جنگ‌ها بود.
(تاریخ (۱)، ایران در عصر باستان، صفحه ۱۰۷)

۱۰۷- گزینه «۴»

(بهروز میربلوکی)
به دنبال تشکیل حکومت ایلخانان و گرایش مغولان به اسلام و نیز با افزایش قدرت سیاسی وزیران ایرانی، به تدریج شرایط برای احیای فعالیت‌های علمی و آموزشی در ایران فراهم آمد.
(تاریخ (۲)، ایران از ورور اسلام تا پایان صفویه، صفحه ۱۳۱)

۱۰۸- گزینه «۲»

(زهرا دامیار)
تاریخ‌نگاری در دوره صفوی در سه حوزه تاریخ عمومی، محلی و تک‌نگاری ادامه یافت، هرچند به طور کلی نسبت به دوره مغول و تیموری تا حدی دچار افول شد.
(تاریخ (۲)، ایران از ورور اسلام تا پایان صفویه، صفحه‌های ۱۴۸ تا ۱۵۱)

۱۰۹- گزینه «۳»

(بهروز میربلوکی)
سرف‌ها اجازه نداشتند که ملک ارباب خود را ترک کنند، اما در عین حال مانند برده نیز نبودند که قابل خرید و فروش باشند.
(تاریخ (۲)، اروپا در قرون وسطا و عصر پریر، صفحه ۱۶۵)

۱۱۰- گزینه «۴»

(زهرا دامیار)
بی‌نتیجه ماندن قرارداد ۱۹۱۹ این نکته را به انگلیسی‌ها یادآور شد که آگاهی مردم به‌خصوص بعد از ماجرای مشروطه بالا رفته و نمی‌تواند مانند هندوستان، ایران را به خاک بریتانیا اضافه کند.
(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه ۹۲)

۱۱۱- گزینه «۳»

(هواد میریلوکی)

در گزینه «۳»، مرگ مشکوک دکتر شریعتی و مصطفی خمینی - انتشار مقاله توهین آمیز علیه امام خمینی - حکومت نظامی در اصفهان - قیام ۱۷ شهریور، توالی رویدادها به درستی بیان شده است.

(تاریخ (۳)، انقلاب اسلامی، صفحه‌های ۱۳۳ تا ۱۳۵)

۱۱۲- گزینه «۴»

(هواد میریلوکی)

در تیرماه ۱۳۵۹، تعدادی از افسران وابسته به رژیم پهلوی و هوادار شاپور بختیار، موسوم به سازمان نقاب، با پشتیبانی سازمان جاسوسی آمریکا (سیا) و حکومت بعثی عراق کودتایی را طراحی کردند. کودتاچیان قصد داشتند با استفاده از امکانات نظامی پایگاه هوایی شهید نوژه همدان، محل سکونت حضرت امام و برخی مراکز مهم در پایتخت را بمباران و نظام جمهوری اسلامی ایران را ساقط کنند. این توطئه اندکی پیش از اجرا کشف و خنثی شد.

(تاریخ (۳)، استقرار و تثبیت نظام جمهوری اسلامی، صفحه ۱۴۵)

۱۱۳- گزینه «۲»

(هواد میریلوکی)

حوادث صورت سؤال با توجه به ترتیب وقوع آن‌ها به این صورت است: «ب»: جورج واشینگتن به عنوان نخستین رئیس‌جمهور آمریکا انتخاب شد. (۱۷۸۹ میلادی)

«ج»: ناپلئون با اجرای یک کودتا در فرانسه به قدرت رسید. (۱۷۹۹ میلادی)

«الف»: دور اول جنگ‌های ایران و روسیه آغاز شد. (۱۸۰۳ میلادی)

«د»: ولیعهد اتریش و همسرش به دست یک صرب ملی‌گرا به قتل رسیدند. (۱۹۱۴ میلادی)

(تاریخ (۳)، ترکیبی)

جغرافیا

۱۱۴- گزینه «۱»

(زهره رامیار)

عبارت صورت سؤال مربوط به مرحله تدوین فرضیه بعد از طرح سؤال و بیان مسئله و قبل از جمع‌آوری اطلاعات است. فرضیه‌سازی یکی از مراحل حساس پژوهش است؛ زیرا فرضیه‌ها در هر پژوهش، نقش راهنما را دارد و به فعالیت‌هایی که قرار است انجام شود جهت می‌دهد. فرضیه پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندانه محقق به سؤال تحقیق است. پژوهشگر با توجه به مسئله خود، پیشنهادها و خبرهای اولیه را در چارچوب مسئله پژوهش خود ارائه می‌کند. فرضیه‌های پژوهشگر به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس او بستگی دارد.

(جغرافیای ایران، جغرافیا چیست؟، صفحه‌های ۹ تا ۱۲)

۱۱۵- گزینه «۳»

(فاطمه سقایی)

توده هوای مرطوب غربی، رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس را در دوره سرما به داخل ایران منتقل و برف و باران به همراه دارد.

(جغرافیای ایران، جغرافیای طبیعی ایران، صفحه ۳۹)

۱۱۶- گزینه «۲»

(فاطمه سقایی)

شهرستان، واحدی از تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند بخش همجوار تشکیل شده که از نظر عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، واحد متناسب و همگنی را به وجود آورده است. شهرستان توسط فرماندار اداره می‌شود.

(جغرافیای ایران، جغرافیای انسانی ایران، صفحه‌های ۷۳ و ۷۵)

۱۱۷- گزینه «۴»

(زهره رامیار)

نقش هر سکونتگاه براساس وضع جغرافیایی آن، اعم از طبیعی یا انسانی تعیین می‌شود. نقش سکونتگاه‌ها در چهره و سیمای آن‌ها منعکس می‌شود. ممکن است نقش سکونتگاه در طول زمان تغییر کند یا تکامل و توسعه یابد.

(جغرافیای ایران، جغرافیای انسانی ایران، صفحه‌های ۸۰ تا ۸۶)

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه‌های ۲ تا ۳)

۱۱۸- گزینه «۲»

(زهره رامیار)

یکی از انواع اشکال کاوشی در بابان، گرزدیو و ستون‌های سنگی است. گاهی باد مواد نرمی را که در زیر یا لبه تخته‌سنگ‌ها قرار گرفته‌اند، تخریب می‌کند و با خود می‌برد و بخش‌های سخت و مقاوم را باقی می‌گذارد. در نتیجه، ستون‌های سنگی به شکل قارچ یا سایر اشکال به وجود می‌آیند که به آن‌ها گرزدیو، دودکش جن و ... می‌گویند.

(جغرافیا (۲)، نواحی طبیعی، صفحه‌های ۴۷ و ۴۸)

۱۱۹- گزینه «۲»

(زهره رامیار)

انسان‌ها با پیشرفت در دانش و تولید ابزار و فناوری بر محیط‌های طبیعی غلبه کرده و این محیط‌ها را در اختیار گرفته‌اند. محدودیت‌ها و موانع طبیعی موجب می‌شود انسان‌ها برای کنترل محیط و شرایط خاص آن چاره‌اندیشی کنند و به ابداع ابزارهایی بپردازند. در واقع، هر ناحیه شرایط خاصی را به انسان‌ها ارائه می‌کند و انسان‌ها در چارچوب آن شرایط دست به عمل می‌زنند.

(جغرافیا (۲)، ترکیبی، صفحه‌های ۱۱ تا ۱۴ و ۹۱ و ۹۲)

۱۲۰- گزینه «۲»

(زهره رامیار)

بسیاری از مواد غذایی که ما مصرف می‌کنیم، مستقیم یا غیرمستقیم از راه دامداری به دست می‌آید. گستردگی کشور در عرض جغرافیایی (موقعیت ریاضی یا مطلق)، تنوع اقلیمی و گونه‌های گیاهی، وضعیت مناسبی را برای پرورش انواع دام فراهم کرده است. علاوه بر آن روند رو به رشد صنایع تبدیلی، وجود نیروی انسانی متخصص و ماهر و استفاده از روش‌های علمی در مجموع، باعث رشد این بخش از اقتصاد کشور ما شده است.

(جغرافیای ایران، ترکیبی، صفحه‌های ۱۴ تا ۱۶ و ۹۱)

(جغرافیا (۳)، جغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه ۳۶)

۱۲۱- گزینه «۲»

(فاطمه سقایی)

در کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی، در برخی روستاها، شهرنشینان به سرمایه‌گذاری و خرید زمین‌های کشاورزی به‌منظور ایجاد کشت تجاری اقدام کردند و در نتیجه آن روستانشینی کاهش یافت.

(بغرافیا (۳)، بغرافیای سکونتگاه‌ها، صفحه ۱۷)

۱۲۲- گزینه «۲»

(فاطمه سقایی)

از تحولات مهم در حمل‌ونقل دریایی، تولید و گسترش کشتی‌های کانتینربر بود. قبل از تولید کانتینرها، کشتی‌ها زمان زیادی در بندرها برای تخلیه و بارگیری توقف می‌کردند.

(بغرافیا (۳)، بغرافیای حمل‌ونقل، صفحه ۵۳)

۱۲۳- گزینه «۳»

(زهرا رامیار)

دامنه‌هایی که شیب زیادی دارند و حجم زیادی از رسوبات فرسایش‌یافته و ناپیوسته سطح آن‌ها را پوشانده است، برای لغزش مستعدترند. همچنین، مقدار نفوذ باران در دامنه‌هایی که در مناطق مرطوب قرار دارند یا پوشیده از درختان و گیاهان متراکم‌اند و یا درز و شکاف بسیار دارند بیشتر و احتمال وقوع لغزش در آن‌ها بالاتر است؛ زیرا نفوذ آب باران نه تنها وزن دامنه را افزایش می‌دهد بلکه باعث کاهش اصطکاک بین توده لغزشی و زیربنا و در نتیجه لغزش می‌شود.

(بغرافیای ایران، بغرافیای طبیعی ایران، صفحه ۲۴)

(بغرافیا (۳)، مقاطعات طبیعی، صفحه‌های ۹۴ تا ۹۶)

۱۲۴- گزینه «۱»

(زهرا رامیار)

برای رفتن از تهران به دهلی، از غرب به شرق حرکت کرده‌ایم؛ بنابراین با توجه به ساعت رسمی یا استاندارد، باید ساعت خود را جلو بکشیم.

(بغرافیا (۳)، فنون و مهارت‌های بغرافیایی، صفحه‌های ۷۳ و ۷۴)

۱۲۵- گزینه «۳»

(زهرا رامیار)

احداث سد تنظیمی در مسیر حبله‌رود یکی از روش‌های سازه‌ای مدیریت پیش از وقوع سیل است. به‌کارگیری این روش باعث کاهش شیب مسیر این رودخانه و نیز مهار و کنترل سیلاب‌های دوره‌ای شده است. با احداث سازه‌های مناسب، نسبت به هدایت، انحراف یا مهار سیل اقدام می‌شود.

(بغرافیا (۳)، مقاطعات طبیعی، صفحه‌های ۱۰۴ تا ۱۰۵)

فلسفه و منطق

۱۲۶- گزینه «۳»

(حسن صدری)

احتمال مغالطه اشتراک لفظ: «با» در اینجا دو معنا دارد: ۱- در صورت ۲- علی‌رغم. در معنای اول این‌طور است که چنین افرادی خود مانع موفقیت کلاس هستند. در معنای دوم این‌طور است که حتی علی‌رغم بودن چنین افرادی که دانش‌آموزان خوبی هستند، باز هم کلاس ما اول نخواهد شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مغالطه ابهام در مرجع ضمیر: «او» باید زندگی را بیشتر جدی بگیرد یا «من» گوینده؟

گزینه «۲»: احتمال مغالطه توسل به معنای ظاهری: کتاب در اینجا دلالت تضمینی دارد، یعنی صرفاً چند صفحه از کتاب.

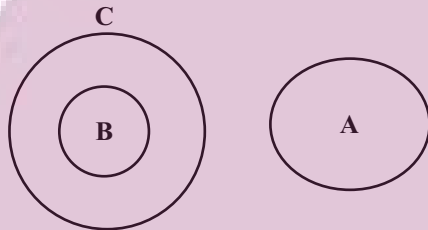
گزینه «۴»: مغالطه نگارشی کلمات: ۱- پدر، برادرزاده‌ام بیمار است. ۲- پدر برادرزاده‌ام بیمار است.

(منطق، لفظ و معنا، صفحه‌های ۱۳ تا ۱۷)

۱۲۷- گزینه «۲»

(حسن صدری)

بین B و C عموم و خصوص مطلق برقرار است و C مفهوم عام‌تر از B است، یعنی C تمام مصادیق B را دربرمی‌گیرد؛ همچنین مصادیق اختصاصی خودش را نیز دارد. حال مفهوم A با C که مفهوم عام‌تر است رابطه تباین دارد، یعنی هیچ‌یک از مصادیق این دو مشترک نیست؛ بنابراین قطعاً با مفهوم B نیز رابطه تباین دارد. به این شکل:

(منطق، مفهوم و مصادیق، صفحه‌های ۲۲ و ۲۳)

۱۲۸- گزینه «۲»

(علیرضا نصیری)

اولین تعریف ذکر شده یک تعریف ترکیبی است چون ابتدا ترجمه‌ای از اوسیا ارائه کرده و آن را معادل جوهر قرار داده (تعریف لغوی یا لفظی) و سپس تعریف مفهومی آن را ذکر کرده و در تعریف مفهومی نیز اشاره به امر عام و امر خاص مفهوم مجهول داشته است (رد گزینه‌های ۱ و ۴) ولی تعریف دوم برخلاف تعریف اول یک تعریف لفظی است و ریشه لغوی مفهوم ماهیت را مورد بررسی قرار داده است (رد گزینه ۳).

(منطق، اقسام و شرایط تعریف، صفحه‌های ۳۰ و ۳۱)

۱۲۹- گزینه «۳»

(فرهاد قاسمی نژاد)

عبارت گزینه «۳»، یک قضیه سالبه کلی است: (حتی یک نفر = هیچ‌کس) اما سایر گزینه‌ها را می‌توان به صورت قضیه‌ای با سور جزئی بازگردانی کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: قریب به اتفاق = بعضی

گزینه «۲»: تقریباً هیچ‌کس = بعضی

گزینه «۴»: تعداد قابل توجهی = بعضی

(منطق، قضیه مللی، صفحه‌های ۵۶ و ۵۷)

۱۳۰- گزینهٔ «۱»

(نیما پواهری)

بین قضیهٔ **B** و **D** نسبت تناقض برقرار است؛ بنابراین می‌توانیم از صدق **D** به کذب **B** برسیم.

طبق مربع تقابل مطرح شده در کتاب درسی می‌دانیم که قضیهٔ **A** «سالبهٔ کلی» است. بنابراین اگر بین موضوع و محمول آن نسبت «تباين» برقرار باشد، این قضیهٔ **A** یک قضیهٔ **A** صادق است. از این مورد می‌توانیم نتیجه بگیریم که قضیهٔ **B** (که متضاد آن است) قضیه‌ای کاذب است.

اگر متناقض قضیهٔ **D** صادق باشد، پس خود این قضیهٔ **D** کاذب خواهد بود. می‌دانیم که بین قضایای **C** و **D** نسبت تداخل تحت تضاد برقرار است و در تداخل تحت تضاد دو قضیه نمی‌توانند کاذب باشند. پس اگر **D** کاذب است، پس **C** حتماً صادق خواهد بود و نمی‌توان گفت که ارزش آن نامعلوم است.

از طرفی دیگر می‌توان گفت نقیض **D** همان **B** است و رابطهٔ **B** و **C** تداخل می‌باشد پس اگر **B** صادق باشد در رابطهٔ تداخل از صدق کلی می‌توان صدق جزئی را نیز نتیجه گرفت پس قطعاً **C** نیز صادق خواهد بود. (منطق، امکام قضایا، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۶)

۱۳۱- گزینهٔ «۴»

(سبا پعفرزاده صابری)

ابتدا با توجه به داده‌های سؤال جایگذاری‌های مناسب را انجام می‌دهیم.

تکته: در شکل دوم قیاس اقترانی در صورت معتبر بودن آن قیاس محمول نتیجه حتماً دارای علامت مثبت است یا به عبارتی نتیجه حتماً سالبه است. چرا که در شکل دوم حدوسط در هر دو مقدمه در جایگاه محمول قرار دارد. برای اینکه قیاس شکل دوم معتبر شود بنابر قانون دوم اعتبار قیاس حدوسط حداقل در یکی از مقدمات بایستی علامت مثبت داشته باشد پس در شکل دوم معتبر نیز قطعاً یکی از مقدمات سالبه است.

بر اساس قانون نتیجه‌گیری قیاس نیز اگر یکی از مقدمات سالبه باشد؛ نتیجه نیز سالبه خواهد بود.

مقدمهٔ اول: «بعضی الف ب است.»

مقدمهٔ دوم:

نتیجه: «... الف ... نیست.»

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: موضوع نتیجه از مقدمهٔ اول به‌دست می‌آید. (الف) در مقدمهٔ اول دارای علامت منفی است. پس اگر در نتیجه علامت مثبت داشته باشد (سور کلی داشته باشد) شرط سوم اعتبار قیاس رعایت نخواهد شد.

گزینهٔ «۲»: چون نتیجهٔ قیاس سالبه است و یکی از مقدمات موجهه است مقدمهٔ دیگر حتماً باید سالبه باشد تا قانون نتیجه‌گیری قیاس رعایت شود پس مقدمهٔ دیگر قطعاً سالبه است.

گزینهٔ «۳»: سور نتیجهٔ این قیاس حتماً باید جزئی باشد، زیرا اگر کلی می‌بود، علامت موضوع نتیجه مثبت می‌شد، در حالی که در مقدمات علامت منفی داشت و بدین ترتیب شرط سوم اعتبار قیاس رعایت نمی‌شد.

گزینهٔ «۴»: مقدمهٔ دیگر قیاس قطعاً سالبه است؛ پس علامت محمول در مقدمهٔ دوم قطعاً مثبت خواهد بود و همین گزینه صحیح می‌باشد.

(منطق، قیاس اقترانی، صفحه‌های ۷۴ تا ۷۷)

۱۳۲- گزینهٔ «۱»

(علیرضا نهیری)

موضوع هستی‌شناسی خود وجود و هستی است و موضوع معرفت‌شناسی، معرفت و توانایی شناخت در انسان است و به گفتهٔ کتاب معرفت را نیز می‌توان نوعی از هستی در نظر گرفت و به همین جهت موضوع هستی‌شناسی اعم از معرفت‌شناسی خواهد بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۲»: هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی هر دو بخش ریشه‌ای و اصلی فلسفه را تشکیل می‌دهند.

گزینهٔ «۳»: احکام معرفت‌شناسی نیز مانند هستی‌شناسی کلی هستند؛ چون هر دو بخش ریشه‌ای فلسفه هستند.

گزینهٔ «۴»: بخش ریشه‌ای فلسفه هم شامل هستی‌شناسی و هم شامل معرفت‌شناسی می‌شود و از این حیث اختلافی بین این دو شاخه نیست.

(فلسفهٔ یازدهم، ریشه و شاخه‌های فلسفه، صفحه‌های ۱۳ و ۱۴)

۱۳۳- گزینهٔ «۲»

(مسین آفونری راهنماچی)

از دیدگاه هراکلیتوس اعداد سازندهٔ جهان هستند و جهان پر از نیروهای ضد بوده و همین ضد بودن سازندهٔ جهان است.

تحت فشار بودن سیم‌های چنگ از دو طرف عامل این می‌شود که چنگ آواز خوش داشته باشد.

(فلسفهٔ یازدهم، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه‌های ۳۱ و ۳۲)

۱۳۴- گزینهٔ «۱»

(فرهاد قاسمی نژاد)

اختلاف اساسی گرگیاس با سایر فلاسفه، در پذیرش یا عدم پذیرش واقعیت داشتن جهان است. فیلسوف جهان را واقعی می‌داند اما گرگیاس می‌گوید چیزی وجود ندارد (انکار واقعیت داشتن جهان).

(فلسفهٔ یازدهم، امکان شناخت، صفحهٔ ۴۷)

۱۳۵- گزینهٔ «۴»

(سبا پعفرزاده صابری)

بر اساس عقلانیت محض است که پی می‌بریم شکاکیت مطلق به معنای شک در همهٔ دانسته‌ها منجر به تناقض می‌گردد یعنی درک تناقض همزمان بین دو امر نشان از استفاده از شناخت عقلانی محض است زیرا با اصل امتناع اجتماع نقیضین که از اصول بدیهی عقلی است به آن پی می‌بریم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: دیدن دو امر متوالی صرفاً به معنای ادراک حسی آن است نه دریافت تجربی. دقت کنید که هیچ شناخت حسی به تنهایی شناخت تجربی نیست. گزاره‌های تجربی علاوه بر داده‌های حسی مطابق با اصول عقلانی علوم تجربی هستند؛ درحالی که در شناخت حسی صرفاً با استفاده از حواس سعی در درک امور ظاهری داریم پس اگر گفته بود با دیدن توالی بین دو پدیده پی می‌بریم که علت حرکت برگ درخت، باد است در این صورت گزاره تجربی بود.

گزینهٔ «۲»: پی بردن به اسرار و رموز طبیعت به واسطهٔ شناخت تجربی یعنی همکاری حس و عقل صورت می‌گیرد نه صرفاً با شناخت حسی.

گزینهٔ «۳»: ساختار خود استدلال قیاسی صرفاً با استفاده از شناخت عقلی محض حاصل می‌شود اما کسب مقدمات و محتوای آن ممکن است از سایر طرق و ابزارهای شناخت، مثل حس و قلب به دست آمده باشد.

(فلسفهٔ یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه‌های ۵۲ تا ۵۳)

۱۳۶- گزینهٔ «۴»

(نیما پواهری)

دکارت قائل به کاربرد عقل به عنوان یک موجود متعالی و برتر نیست و صرفاً آن را به عنوان دستگاه تفکر و استدلال مطرح می‌کند. بنابراین گزینهٔ «۴» نادرست است. سایر گزینه‌ها مطابق با نظرات دکارت در باب روح و نفس است.

(ترکیبی، فلسفهٔ یازدهم، صفحهٔ ۷۳ و فلسفهٔ دوازدهم، صفحهٔ ۵۷)

۱۳۷- گزینهٔ «۴»

(نیما پواهری)

از نظر ارسطو - که بعدها هم فیلسوفان مسلمان آن را می‌پذیرند - رعایت اخلاق انسان را به سوی سعادت رهنمون می‌سازد اما شرط بسیار مهم برای چنین امری این است که خود عقل به میزان کافی رشد کرده و به درجات مناسبی از حکمت و معرفت نائل شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: بررسی امور موجود و توصیف آن‌ها، نظیر این که در چه شرایطی انسان دست به فعل اخلاقی می‌زند، به عهدهٔ عقل نظری است. عقل عملی به خود «خوب و بد» و وضع احکام اخلاقی مختلف می‌پردازد و عقلی وضع‌کننده و بنیان‌گذار است؛ نه عقلی توصیف‌گر و کشف‌کننده!

گزینهٔ «۲»: تشخیص خوبی و بدی و حکم دادن به کارهایی که باید انجام بدهیم و کارهایی که نباید انجام بدهیم، برعهدهٔ عقل عملی است، نه عقل نظری.

گزینهٔ «۳»: از نظر فیلسوفان مسلمان منشأ گرایش به خوبی و گریز از بدی، نهاد و فطرت انسان است. گرایش انسان و تمایلات او چیزی برخاسته از درون و سرشت اوست، نه از جانب عقل.

(فلسفهٔ یازدهم، انسان، موبور اطلاق‌گرا، صفحه‌های ۸۷، ۹۰ و ۹۱)

۱۳۸- گزینهٔ «۳»

(علیرضا نصیری)

اگر محمول یک قضیه، جزئی از تعریف موضوع باشد؛ این قضیه قطعاً وجوبی خواهد بود چون امکان سلب محمول از موضوع اساساً ناممکن است و محمول همواره موضوع خواهد بود (رد گزینه‌های ۲ و ۴). قضایای «مثلث شکل است» و «فلز فلز است» مثال‌هایی از این دست قضایا هستند؛ از آنجایی که شکل بودن جزء مفهومی مثلث است و فلز بودن نیز جزء مفهومی فلز است، در نتیجه سلب محمول‌ها از موضوعشان ممکن نخواهد بود.

اگر بین موضوع و محمول یک قضیه هیچ مصداق مشترکی وجود نداشته باشد همچنان نمی‌توان گفت آن قضیه امتناعی است. مثلاً قضیهٔ «دریای جیوه موجود است» را در نظر بگیرید. بین موضوع (دریای جیوه) و محمول (موجود) هیچ مصداق مشترکی وجود ندارد؛ هیچ دریای جیوه‌ای موجود نیست و هیچ موجودی دریای جیوه نیست. با این که فعلاً هیچ مصداق مشترکی میان موجود و دریای جیوه نمی‌توان یافت؛ اما این قضیه همچنان امکانی است نه امتناعی (رد گزینه‌های ۱ و ۲).

(فلسفهٔ دوازدهم، جهان ممکنات، صفحه‌های ۹ و ۱۰)

۱۳۹- گزینهٔ «۲»

(علیرضا نصیری)

دیوید هیوم معتقد که ذهن انسان در اثر تکرار توالی دو حادثه، مانند طلوع خورشید و روشن شدن زمین، یک رابطهٔ ضروری و تخلف‌ناپذیر میان آن‌ها فرض می‌کند و آن را علیت نام‌گذاری می‌کند و او همین مطلب را منشأ باور به علیت می‌داند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: هیوم می‌گوید که تداعی علیت چیزی جز یک حالت روانی نیست؛ وی معتقد نیست که خود علیت یک حالت روانی است بلکه معتقد است که باورمندی و پذیرش علیت ناشی از یک حالت روانی است و به همین جهت ما دلیلی برای تعمیم دادن این باور به اشیاء و پدیده‌های خارجی و فرض رابطه‌ای به نام علیت میان آن‌ها نداریم. عبارت این گزینه تعریف تداعی علیت است نه خود رابطهٔ علیت.

گزینهٔ «۳»: هیوم معتقد است که دلایل تجربی کافی و لازم برای پذیرش اصل علیت وجود ندارد و با تجربه نمی‌شود علیت را ثابت کرد. البته این موضوع بدین معنا نیست که تجربه علیت را رد کرده است. هیوم معتقد است که اصل علیت از قبیل موضوعاتی که حس بتواند در مورد آن حکم صادر کند نیست.

گزینهٔ «۴»: هرچند هیوم و سایر تجربه‌گرایان همگی تکرار توالی پدیده‌ها را باعث باور داشتن به علیت می‌دانند. ولی سایر تجربه‌گرایان برخلاف هیوم اعتقاد دارند که این توالی حاکی از وجود یک رابطهٔ ضروری میان پدیده‌هاست؛ اما هیوم توان حس و تجربه را برای درک این رابطهٔ ضروری انکار می‌کند.

(فلسفهٔ دوازدهم، جهان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۶ و ۱۷)

۱۴۰- گزینهٔ «۲»

(حسن صدیقی)

دلیل پذیرفتنی نبودن دلایل دکارت و سایر فیلسوفان در نگاه هیوم این است که از نظر وی دلایلی که صرفاً متکی بر عقل باشند (دلایل دکارت و سایر فیلسوفان) مردودند؛ زیرا عقل اساساً ادراک مستقل از حس ندارد. از نظر هیوم عدم توانایی در اثبات صفات ازلی و ابدی خداوند، دلیل ناکافی بودن «برهان نظم» بود. سایر گزینه‌ها مطابق با نظرات فلاسفهٔ اروپایی صحیح است.

(فلسفهٔ دوازدهم، فدا در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۳۴ تا ۳۶)

۱۴۱- گزینهٔ «۲»

(نیما پواهری)

صورت سؤال عبارتی را می‌خواهد که به ترتیب دربارهٔ برهان «فارابی» و «ابن‌سینا» نادرست هستند. با بررسی گزینه‌ها پی می‌بریم که گزینهٔ دوم پاسخ مناسب سؤال است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: درست - درست

گزینهٔ «۲»: نادرست (خداوند هم واقعیت دارد اما علت نمی‌خواهد. سخن فارابی این نیست که هر موجودی علت می‌خواهد، بلکه هر معلولی یا هر آنچه که وجود یافته است علت می‌خواهد) - نادرست (ابن‌سینا در مقدمات

استدلال خود به تسلسل اشاره نمی‌کند. او با توجه به امکان ذاتی مخلوقات بیان می‌کند که تعداد مخلوقات چه محدود باشد چه نامحدود، چون ذاتاً ممکن‌الوجود هستند، پس به یک واجب‌الوجود بالذات نیاز دارند.)
گزینه «۳»: نادرست (در زنجیره علت‌ها و معلول‌ها، خداوند علتی است که معلول نیست) - درست

گزینه «۴»: درست - نادرست (این نظر مربوط به ملاصدرا است، نه ابن‌سینا)
(فلسفه دوازدهم، فدا در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۳۳ تا ۳۵)

۱۴۲- گزینه «۳»
(سبا بعفرزاده صابری)
حاکمان کلیسا در دوره اول حاکمیت کلیسا دخالت و چون و چرا کردن عقل را عامل تضعیف ایمان می‌دانستند. حتی برخی از بزرگان کلیسا عقل را امری شیطانی می‌پنداشتند.

در دوره دوم حاکمیت کلیسا از آنجا که توجه به عقل و عقلانیت با مبانی اولیه کلیسای کاتولیک سازگاری نداشت، این توجه و رویارویی، به تدریج به گسترش عقل‌گرایی و عقب‌نشینی از اندیشه‌های دینی انجامید، تا اینکه در این دوره عقل جای دین را گرفت.
(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۶ و ۵۷)

۱۴۳- گزینه «۳»
(سبا بعفرزاده صابری)
سومین مرحله، عقل بالفعل نام دارد. در این مرحله، عقل شکوفا شده و به فعلیت رسیده و با تمرین و تکرار، دانش‌هایی را کسب کرده است.
درک قضایای بدیهی و عقلی در مرحله قبل یعنی عقل بالملکه صورت می‌گیرد و سپس در مرحله بعدی یعنی عقل بالفعل آن‌ها را کنار نمی‌گذارد، بلکه می‌تواند از آن موارد استفاده کند و به دانش‌های جدید برسد.
بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ابن‌سینا می‌گوید: «هرکس که عادت کرده سخنی را بدون دلیل بپذیرد از حقیقت انسانی خارج شده است» یعنی آنچه منجر به خروج از حقیقت انسانی می‌شود عادت به پذیرش سخن بی‌دلیل است.
گزینه «۲»: نوزاد در هنگام تولد در مرحله عقل هیولانی قرار دارد؛ نه بالملکه و صرفاً استعداد و آمادگی درک معقولات را دارد.
گزینه «۴»: ممکن است سخنی که تاکنون برای آن استدلال اقامه نشده است، درست و صادق باشد، اما ما می‌توانیم برای آن عقلانیت و استدلال اقامه کنیم و می‌توان از آن دفاع کرد پس منظور از اینکه ما فرزندان دلیل هستیم این است که اساس پذیرش هر استدلالی عقل است نه اینکه تمامی سخنان درست مبتنی بر استدلال باشد.
(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۴ و ۶۵)

۱۴۴- گزینه «۴»
(حسن صبری)
از نظر ابن‌سینا با نگاه کردن به بخش کوچکی از جهان طبیعت نمی‌توان درباره آن دآوری کلی کرد (رد گزینه‌های ۱ و ۳) زیرا هرچند وقایعی مانند زلزله و سیل و وقایع ویرانگر طبیعی ظاهراً شر به نظر می‌رسند (رد گزینه ۲)، اما حتی این وقایع ویرانگر طبیعی نیز در یک نظم کلی جهانی تأثیر مثبت دارند و به کمال نهایی طبیعت کمک می‌کنند.
پس شر واقعی در جهان وجود ندارد و امور به ظاهر شر در مجموعه هستی منتهی به کمال می‌شوند و وجود آن‌ها برای این تکامل ضروری است.
(فلسفه دوازدهم، دوره میانی، صفحه‌های ۸۰ و ۸۱)

۱۴۵- گزینه «۲»

(نیمای پوهاری)

اصالت مربوط به جهان خارج و حقیقت موجودات در خارج است، نه مسائل عالم ذهن. مفهوم اصیل مفهومی است که حقیقت شیء خارجی مابنه‌ازای واقعی آن است و به اصل و حقیقت موجودات اشاره می‌کند. بنابراین سخن، ملاصدرا می‌گوید که حقیقت خارجی و آنچه واقعاً هست وجود است و ماهیت به واسطه وجود در خارج محقق است. پس اصل وجود است و اصالت از آن وجود است، نه ماهیت.

سایر گزینه‌ها مطابق با اصول فلسفی حکمت متعالیه می‌باشد و صحیح است.
(فلسفه دوازدهم، دوران متأخر، صفحه‌های ۹۲ تا ۹۶)

اقتصاد

۱۴۶- گزینه «۴»

(سارا شریفی)

بررسی عبارات صورت سؤال:

الف) صحیح است.

ب) نادرست است. عبارت «ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب و کارهای جدید تبدیل می‌کنند.» به ویژگی نوآور بودن کارآفرینان موفق اشاره دارد.

ج) نادرست است. کارآفرین باید توانایی مالی لازم برای راه‌اندازی کسب و کارش را داشته باشد.

د) صحیح است.

ه) نادرست است. عبارت «پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.» به ویژگی ریسک‌پذیر بودن کارآفرینان موفق اشاره دارد.

و) صحیح است.

(اقتصاد، کسب و کار و کارآفرینی، صفحه‌های ۵ و ۶)

۱۴۷- گزینه «۱»

(مهری ضیائی)

در سال ۱۹۴۷، ۲۳ کشور برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه کشورهای علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان قراردادی غیررسمی را امضا کردند که به نام قرارداد «گات» مشهور شد.

«حفاظت از منافع ملی»، عامل گسستن از پیمان‌های تجاری به شمار می‌رود.

(اقتصاد، تجارت بین‌الملل، صفحه ۷۴)

۱۴۸- گزینه «۴»

(نسرین بعفری)

برای محاسبه درآمد باید توجه داشته باشید که تعداد کالای فروخته شده حساب می‌شود و نه تعداد کالای تولید شده، در نتیجه خواهیم داشت:

قیمت هر واحد \times تعداد قطعه به فروش رفته = درآمد

میلیون تومان $۳۰۰ =$ تومان $۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۰۰ \times ۱۰۰,۰۰۰ =$ درآمد

در محاسبه هزینه‌های تولید، تعداد کالای تولیدشده و نه تعداد کالای به فروش رفته، محاسبه می‌شود.

کل هزینهٔ مواد اولیه و مزد برای قطعات تولید شده

هزینهٔ هر واحد \times تعداد قطعهٔ تولید شده =

$$= ۵,۰۰۰ \times ۸۴,۰۰۰ = ۴۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \text{ تومان} = ۴۲۰ \text{ میلیون تومان}$$

$$\text{تومان} = ۴۲۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۴۲۲,۰۰۰,۰۰۰ = \text{کل هزینه‌های تولید}$$

$$= ۴۲۲ \text{ میلیون تومان}$$

کل هزینه‌های تولید - درآمد = سود (یا زیان)

چون میزان هزینه‌ها از درآمد بیشتر است، بنابراین بنگاه اقتصادی متحمل ضرر و زیان شده است.

$$\text{میلیون تومان} = ۳۰۰ - ۴۲۲ = -۱۲۲ = \text{سود (یا زیان)}$$

(اقتصاد، کسب و کار و کارآفرینی، صفحه‌های ۸ و ۹)

۱۴۹- گزینهٔ «۴»

(سارا شریفی)

در بازار عوامل تولید:

خانوارها صاحب و فروشنده عوامل تولید هستند.

بنگاه‌ها و دولت خریدار عوامل تولید هستند.

در بازار محصولات:

خانوارها و دولت خریدار کالاها و خدمات هستند.

بنگاه‌ها، فروشندهٔ انواع کالاها و خدمات هستند.

(اقتصاد، ترکیبی، صفحه‌های ۴۸، ۴۹ و ۶۵)

۱۵۰- گزینهٔ «۲»

(نسرین جعفری)

(الف)

$$\text{نفر} = ۲,۲۵۰,۰۰۰ - (۲۰۰,۰۰۰ + ۲۵۰,۰۰۰) = ۱,۸۰۰,۰۰۰$$

$$\text{درصد} = ۱۰۰ \times \frac{۱,۸۰۰,۰۰۰}{۲,۲۵۰,۰۰۰} = ۸۰ = \frac{\text{تعداد شاغلان}}{\text{جمعیت فعال}} \times \text{نرخ اشتغال}$$

(ب) متناسب نبودن تخصص نیروی کار با نیاز جامعه \leftarrow بیکاری ساختاری

بیکاری در دوران رکود اقتصادی \leftarrow بیکاری دوره‌ای

(اقتصاد، رکور، بیکاری و فقر، صفحه‌های ۸۵ تا ۸۷)

۱۵۱- گزینهٔ «۴»

(نسرین جعفری)

(الف) افزایش مصرف در زمان حال \leftarrow پس‌اندازی برای سرمایه‌گذاری در

ایجاد کارخانه‌ها نمی‌ماند \leftarrow تولید و رشد اقتصادی در آینده کاهش می‌یابد

\leftarrow انتقال منحنی به منحنی شماره (۳) در سمت چپ

(ب) افزایش نیروی متخصص و منشأ رشد اقتصادی \leftarrow انتقال منحنی به

منحنی شماره (۲)

(پ) ترجیح دادن کالاهاى نظامی به کالاهاى رفاهی \leftarrow حرکت بر روی

منحنی مرز امکانات تولید شماره (۱) از نقطهٔ B به نقطهٔ A و به سمت

افزایش کالاهای نظامی

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۱۷ و ۱۱۸)

۱۵۲- گزینهٔ «۴»

(مهوری فنیائی)

بررسی موارد نادرست:

(الف) برای دستیابی به نقاط روی مرز امکانات تولید، باید نحوهٔ استفاده از منابع را تغییر داد تا اقتصاد کشور به کارایی برسد.

(ج) برای رسیدن به نقاط خارج از مرز امکانات تولید باید منابع و ظرفیت‌های تولیدی کشور افزایش یابد.

(اقتصاد، مرز امکانات تولید، صفحه‌های ۳۷ تا ۴۱)

۱۵۳- گزینهٔ «۲»

(مهوری فنیائی)

(الف) طبق اطلاعات جدول برای محاسبهٔ مجموع مالیات غیرمستقیم داریم:

$$+ \text{مالیات بر مشروبات غیرالکلی} = \text{مجموع مالیات غیرمستقیم}$$

مالیات بر ارزش افزوده + تعرفه‌های گمرکی + عوارض شهرداری

$$\text{میلیون دلار} = ۱۲۱ = ۴۷ + ۳۵ + ۱۲ + ۲۷ = \text{مجموع مالیات غیرمستقیم}$$

(ب) اگر مالیات بر درآمد اشخاص را از مجموع مالیات مستقیم کم کنیم، میزان مالیات بر دارایی به دست خواهد آمد:

$$\text{مالیات بر درآمد اشخاص} + \text{مالیات بر دارایی} = \text{مجموع مالیات مستقیم}$$

$$\text{مالیات بر درآمد اشخاص} - \text{مجموع مالیات مستقیم} = \text{مالیات بر دارایی} \Rightarrow$$

$$\left(\frac{۱}{۴}\right) - \text{مجموع مالیات مستقیم} = \text{مالیات بر دارایی}$$

$$\text{میلیون دلار} = ۱۸۰ = ۲۴۰ - \frac{۲۴۰}{۴} = \text{مالیات بر دارایی}$$

(اقتصاد، نقش دولت در اقتصاد پیوسته، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۳)

۱۵۴- گزینهٔ «۴»

(مهوری فنیائی)

بررسی قسمت «الف» گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: درست است.

گزینهٔ «۲»: نادرست است؛ چراکه تورم به معنای افزایش سطح عمومی قیمت‌ها است.

گزینهٔ «۳»: نادرست است؛ میان تورم و قدرت خرید پول رابطهٔ معکوس برقرار است؛ یعنی با افزایش تورم، قدرت خرید پول کاهش می‌یابد و برعکس.

گزینهٔ «۴»: درست است.

بررسی قسمت «ب» گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: زیان می‌بیند؛ چراکه حقوق فرد متناسب با تورم افزایش نیافته و قدرت خرید او کاهش می‌یابد.

گزینهٔ «۲»: سود می‌برد؛ زیرا مغازه‌دار کالاها را با قیمت قبلی خریده و با به‌روزرسانی قیمت‌ها نسبت به زمان خرید، قیمت کالاها برای فروش بیشتر خواهد شد و سود می‌برد.

گزینهٔ «۳»: زیان می‌بیند؛ زیرا نرخ سود سپرده از نرخ تورم جامعه کمتر است.

گزینهٔ «۴»: سود می‌برد؛ چراکه می‌تواند پس از تحویل خانه، آن را با قیمت بیشتری به فروش برساند.

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه‌های ۱۰۰ تا ۱۰۴)

۱۵۵- گزینه «۱»

(سارا شریفی)

الف) یکی از روش‌هایی که بانک مرکزی کشورها برای کنترل تورم و تنظیم نقدینگی در گردش به کار می‌گیرد، سیاست بازار باز (فروش اوراق مشارکت) که از جمله روش‌های اعمال سیاست پولی انقباضی است، می‌باشد. در این روش بانک مرکزی می‌تواند با فروش اوراق مشارکت به‌طور مستقیم از مقدار نقدینگی در دست مردم بکاهد.

ب) به سیاست‌هایی که دولت از طریق «بانک مرکزی» برای مدیریت حجم نقدینگی و حفظ ارزش پول اعمال می‌کند، سیاست‌های پولی می‌گویند.

ج) در حالت رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می‌یابد، معمولاً سیاست‌های انبساطی اعمال می‌شود.

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه ۱۰۳)

۱۵۶- گزینه «۴»

(مهروی فیاضی)

برای اینکه تصمیم‌گیری منطقی باشد باید تمام منافع را با تمام هزینه‌ها مقایسه کنید و در نهایت به این نتیجه برسید که در گزینه‌ای که شما انتخاب کرده‌اید منافع بیشتر از هزینه‌هاست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: علت تصمیم‌گیری اشتباه او، بی‌صبری زیاد است.

گزینه «۲»: بهترین انتخاب بعدی (دومین گزینه)، هزینه فرصت انتخاب کشاورز است؛ نه همه انتخابات بعدی.

گزینه «۳»: تنها هزینه‌ای که بر تصمیم‌گیری انسان مؤثر است، هزینه‌هایی است که در زمان تصمیم‌گیری به وجود می‌آیند.

(اقتصاد، اصول انتخاب درست، صفحه‌های ۲۵، ۲۹، ۳۱ و ۳۲)

۱۵۷- گزینه «۳»

(سارا شریفی)

$$100 \times \frac{\text{سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال} - \text{سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال}}{\text{سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال}} = \text{تورم}$$

$$\text{درصد} = \frac{25 - 20}{20} \times 100 = 25 \quad \text{تورم کشور A}$$

$$\text{درصد} = 3 \times 25 = 75 = \text{تورم کشور B} = 3 \times \text{تورم کشور A}$$

$$\text{برای کشور B} \Rightarrow \frac{75}{100} = \frac{x - 40}{40}$$

$$\Rightarrow 0 / 75 \times 40 = x - 40 \Rightarrow x = 30 + 40 = 70$$

$$\text{درصد} = 15 = \frac{1}{5} \times 75 = \text{تورم کشور C} = \frac{1}{5} \times \text{تورم کشور B}$$

$$\text{برای کشور C} \Rightarrow \frac{15}{100} = \frac{69 - y}{y}$$

$$\Rightarrow 0 / 15y = 69 - y \Rightarrow 1 / 15y = 69 \Rightarrow y = \frac{69}{1 / 15} = 60$$

(اقتصاد، تورم و کاهش قدرت خرید، صفحه ۱۰۱)

۱۵۸- گزینه «۳»

(سارا شریفی)

الف)

$$\begin{aligned} \text{مجموع کل سهم دهک‌ها به جز سهم دهک هشتم} &= 100 - \text{سهم دهک هشتم} \\ \Rightarrow &= 100 - (2 + 3 + 4 + 6 + 8 + 10 + 12 + 18 + 22) \\ \Rightarrow &= 15 = 100 - 85 = \text{سهم دهک هشتم} \end{aligned}$$

$$\text{میلیون دلار} = \frac{15}{100} \times 36 = 5 / 4 = \text{سهم دهک هشتم از درآمد ملی}$$

ب) در توزیع درآمد به روش شاخص دهک‌ها مردم کشور به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌شوند. در نتیجه اگر جمعیت کل کشور ۷ میلیون نفر باشد، خواهیم داشت:

$$\text{هزار نفر} = 700 = \text{میلیون نفر} = \frac{7}{10} = \text{جمعیت دهک دهم}$$

ج) در کشور A داریم:

۴۰ درصد از درآمد ملی این کشور به ۲۰ درصد پردرآمد جامعه تعلق دارد.

۱۵ درصد از درآمد ملی این کشور به ۴۰ درصد پایین جامعه تعلق دارد.

۲۳ درصد از درآمد ملی به ۵۰ درصد کم درآمد جامعه تعلق دارد.

۵۵ درصد از درآمد ملی به ۳۰ درصد بالای جامعه تعلق دارد.

اطلاعات ذکر شده در مورد وضعیت توزیع درآمد کشور A در همه گزینه‌ها به‌جز گزینه «۱» صحیح است.

$$\text{د) } \frac{22}{2} = 11 = \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \text{شاخص توزیع درآمد در کشور A}$$

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۳ و ۱۲۴)

۱۵۹- گزینه «۱»

(نسرین پعفری)

در شهرهای جنوبی به‌ازای هر کیلو برنج که تولید می‌کنند از تولید ۱۰ کیلو مرکبات صرف‌نظر می‌شود. در نتیجه هزینه فرصت تولید برنج، ۱۰ کیلو است.

در شهرهای شمالی به‌ازای هر کیلو برنج که تولید می‌کنند از تولید ۸ کیلو مرکبات صرف‌نظر می‌شود. در نتیجه هزینه فرصت تولید برنج، ۸ کیلو است.

بنابراین هزینه فرصت تولید برنج در شهرهای شمالی کمتر از هزینه فرصت تولید برنج در شهرهای جنوبی است و همین امر باعث می‌شود تا شهرهای شمالی منابع کمیاب خود را بیشتر به تولید برنج اختصاص دهد و شهرهای شمالی در تولید برنج مزیت نسبی دارد.

(اقتصاد، تجارت بین‌الملل، صفحه‌های ۷۱ و ۷۲)

۱۶۰- گزینه «۱»

(مهروی فیاضی)

«سیاست‌های رکودی و انقباضی»: قاچار

«سیل ورود کالاهای خارجی»: قاچار

«پدید آمدن نظام نوینی در مالیات‌ستانی و بودجه‌بندی»: پهلوی

«از دست دادن فرصت طلایی برای جبران کاستی‌ها»: قاچار

(اقتصاد، مقادیر سازی اقتصادی، صفحه‌های ۱۰۷ تا ۱۰۹)